Täysistunto

Keskiviikko 20.6.2018 klo 14.10—21.12

4. Hallituksen esitys eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 40/2018 vp
Lakialoite LA 62/2017 vp, 16-17/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.12 **Tuomo Puumala kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä esitys ja valmistunut mietintö sivistysvaliokunnasta. Vähän aikaa sittenhän käsittelimme lukiolakia ja nyt siis käsittelemme varhaiskasvatuslakia. Voimassa oleva varhaiskasvatuslaki kumottaisiin. Sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyy myös kolme lakialoitetta.

Lakiesityksen keskiössähän on lapsen etu, osaamistason nosto ja tiedonkulun parantaminen. Esitys kytkee varhaiskasvatuksen kiinteästi koulutusjärjestelmän osaksi ja muodostaa pohjan lasten koulutuksellisen tasa-arvon turvaamiselle korostaen varhaiskasvatuksen pedagogisesti laadukkaita toimintatapoja ja niitä tukevaa osaamista.

Tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee moniammatillisina tiimeinä varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajia. Näihin henkilöstörakennetta ja päiväkodin johtoa koskeviin muutoksiin säädettäisiin ennätyspitkä, lähes 12 vuoden, siirtymäaika. Ehdotetulla uudella varhaiskasvatuslailla saatetaan loppuun varhaiskasvatuksen hallinnonalasiirto sosiaali- ja terveysministeriöltä opetus- ja kulttuuriministeriölle. Sekin on merkittävää. Koko kasvatuksen ja koulutuksen polku varhaiskasvatuksesta elinikäiseen oppimiseen on lakiesityksen myötä entistä selkeämmin opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla.

Arvoisa puhemies! Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huonoosaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. Lasten kasvuoloissa on suuria eroja, jotka vaikuttavat lapsen tulevaisuuteen. Siksi laadukas ja tavoitteellinen varhaiskasvatus ja toimiva moniammatillinen yhteistyö tulee turvata kaikille. Hallituksen esitys korostaa lapsen edun ensisijaisuutta aina varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Ehdotetussa uudessa varhaiskasvatuslaissa lapsen etu tuodaan esiin sanamuodoltaan nykyistä vahvempana erillisessä pykälässä: lasta on suojattava väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Varhaiskasvatuslailla on tärkeää edistää

esimerkiksi positiivista suhtautumista lasten moninaisiin perhemuotoihin ja -taustoihin. Lapsen itsensä mielipide tulee ottaa entistä vahvemmin huomioon.

Sivistysvaliokunta korostaa saavutettavuuden suurta merkitystä perheen arjessa — siis sitä, että palveluita on saavutettavissa helposti ja hyvin — ja esimerkiksi riittävän sujuvan vuorohoidon tarjoamisen merkitystä sekä lapselle että koko perheelle. Palvelujen on oltava saatavilla niin harvemmin asutuilla seuduilla, pienissä kunnissa kuin suurten kaupunkien eri asuinalueilla. Niin sanottu lähikoulupolku on tärkeä lapselle ja perheelle. Siirtymisen esikouluun ja edelleen peruskouluun on oltava sujuvaa.

Arvoisa puhemies! Ehkä eniten keskustelua tässä lakiesityksessä ovat herättäneet ammattiryhmien työtehtävien ja tehtävänimikkeiden muutokset. Keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa oleva ehkä hieman epäonnistunut muotoilu, johon myöskin valiokunta kiinnitti huomiota. Siinä on sinänsä esitetty pykälän perustelut aivan oikein mutta unohdettu viitata siihen, että lain siirtymäsäännös mahdollistaa ja takaa kelpoisuuden säilymisen kaikkien eri koulutustaustojen osalta.

Siksi sivistysvaliokunta korostaakin painokkaasti, että henkilöstörakennesäännöksen perustelujen sanamuodoista huolimatta lakiesityksen siirtymäsäännös, siis 75 §, takaa sen, että voimassa olevan lain mukaisen lastentarhanopettajan kelpoisuuden saavuttanut henkilö, oli hän sitten kasvatustieteen kandidaatti tai sosionomitaustainen, on kelpoinen toimimaan jatkossakin, myös päivämäärän 1.1.2030 jälkeen, sekä varhaiskasvatuksen opettajan että varhaiskasvatuksen sosionomin tehtävässä. Tällainen henkilö on kelpoinen myös tehtäviin, joissa edellytetään kelpoisuutta 25 §:ssä säädettyyn tehtävään. Tällaisia olisivat päiväkodin johtajan tehtävä vuoteen 2030 asti ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävä. Uudistus ei heikennä pitkällä siirtymäkaudellaan eikä sen jälkeenkään nykyisen henkilökunnan kelpoisuutta työhönsä. Myös opiskelijoiden, siis nyt koulussa olevien, asema turvataan.

Valiokunta kannattaa tehtyä ehdotusta. Päiväkotien henkilöstön koulutustason nostaminen ja pedagogisen osaamisen laajentaminen on esityksen keskeinen varhaiskasvatuksen laatua edistävä uudistus. Valiokunta esittää mietinnössä kuitenkin huolensa lastenhoitajien aseman kehittymisestä uudistuksen toteutumisen myötä ja viittaa tältä osin esittämäänsä lausumaehdotukseen uudistuksen tarkasta seurannasta. Laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen vaatii nyt ja tulevaisuudessa kaikkien ammattiryhmien osallistumista ja saumatonta ja monialaista yhteistyötä lasten hyväksi. On sanomattakin selvää, että kaikkia tarvitaan aivan yhtäläisesti.

On välttämätöntä, että kaikille henkilöstöryhmille tarjotaan myös mahdollisuudet tiukentuviin kelpoisuusvaatimuksiin vastaavaan joustavaan lisä- ja täydennyskoulutukseen. Sitä on oltava saatavilla kaikkialla Suomessa ja sitä on oltava saatavilla helposti. Tätä valiokunta painottaa. Osaamisen kehittämisen polkujen täytyy olla yksinkertaisia, sellaisia, että niihin on kaikilla matalalla kynnyksellä mahdollisuus eivätkä ne aiheuta kohtuutonta taakkaa tai kohtuutonta vaivaa, kohtuuttoman pitkiä opintopolkuja. Koulutuksella tulee varmistaa, että eri henkilöryhmien edustajilla on edelleen realistiset mahdollisuudet edetä urallaan.

Arvoisa puhemies! Esitys vaatii toteutuakseen merkittävää kasvatustieteellisen alan koulutuksen lisäystä. Lisääntyvän koulutuksen, oli se sitten tutkinto-, lisä- tai täydennyskoulutusta, on turvattava lainmukaiset osaajat valtakunnallisesti. Tämänkin pitää siis tapahtua kaikkialla Suomessa — kun koulutuspaikkoja lisätään, on tärkeää, että niitä on saa-

tavilla kaikkialla Suomessa. Tähän valiokunta puuttuu muun muassa lausuman muodossa. Opiskelupaikka korreloi alueellisesti usein varsin hyvin työllistymisen kanssa. Uudistuksella tavoitellaan merkittävää osaamisen nostoa siirtymäkauden aikana ja sen jälkeen. Se ei saa koulutuspaikkojen keskittymisen vuoksi johtaa siihen, että osassa Suomea uudistuksen tavoitetaso ei toteutuisi sellaisena kuin on haluttu.

Valiokunta korostaa, että hallituksen esityksessä mainitussa koulutuksen kehittämisfoorumissa paneudutaan huoliin koskien kaikkien ammattiryhmien urapolkuja. Siellä pitää myös arvioida sitä, miten ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut saisi mahdollisimman joustavasti riittävän lisäosaamisen toimiakseen varhaiskasvatuksen johtajana. Siellä arvioidaan myös sitä, miten sosionomin aiemmin hankittu osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan mahdollisessa lisäkouluttautumisessa, ja siellä myöskin sosionomin tehtäväkuvaa lähdetään määrittelemään mahdollisimman nopeasti. Myös siitä valiokunta mietinnössä toteaa.

Puhemies! Näillä perusteluilla sivistysvaliokunta esittää seuraavaa:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 2., 3. ja 4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 5. lakiehdotuksen, joissa on siis merkittävä määrä muutoksia muun muassa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella. Eduskunta hylkää lakialoitteeseen 62, 16 ja 17 sisältyvät lakiehdotukset. Ja eduskunta hyväksyy seitsemän lausumaa.

Mietintö sisältää viisi vastalausetta.

Puhemies Paula Risikko: No niin, ja mennään puhujalistalle.

14.20 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on tulevaisuusinvestointi. Se parantaa lasten tasa-arvoa ja oppimistuloksia ja ehkäisee syrjäytymistä. OECD:n mukaan euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa jopa 7 euroa enemmän kuin mikään muu koulutusinvestointi. Hyödyn saa aikaan ainoastaan laadukas varhaiskasvatus, ei mikä tahansa. Laadun saa aikaan etenkin varhaiskasvatuksen henkilöstö, riittävä määrä osaavaa henkilökuntaa. Onkin hyvä, että uuden lain myötä varhaiskasvatuksen henkilökunnan osaamistaso, etenkin pedagoginen osaaminen, lisääntyy. Sosiaalidemokraatit kannattavat lämpimästi osaamistason nostamista.

Pelkkä osaaminen ei kuitenkaan yksinään riitä. Aikuisia pitää olla tarpeeksi, ja näin ei ikävä kyllä varhaiskasvatuksen arjessa läheskään aina ole. Tämä on se ongelma. On lyhytnäköistä, että tällä hallituskaudella varhaiskasvatuksen laatua on heikennetty suurentamalla ryhmäkokoja. Kolmen aikuisen ryhmässä voi olla 24 lasta aiemman 21:n sijasta, osapäiväisiä jopa 33.

Hallitus on tehnyt myös toisen radikaalin huononnuksen, eli lasten oikeutta osallistua varhaiskasvatukseen on heikennetty eli niin sanottua subjektiivista oikeutta on rajattu. Osa kunnista on ottanut nämä varhaiskasvatuksen heikennykset käyttöön ja osa taas ei. Näin ollen varhaiskasvatuksen laatu vaihtelee kunnittain. Eriarvoisuus lasten välillä on siis kasvanut. Tässä on kyse megaluokan eriarvoisuusongelmasta pienten lasten välillä.

On hyvin valitettavaa, ettei uusi varhaiskasvatuslaki korjaa näitä suuria puutteita. Sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatusoikeuden rajaus olisi pitänyt poistaa ja ryhmäkoot olisi pitänyt palauttaa vähintään aikaisemmalle tasolle. Sipilän hallitus tulee jäämään historiaan siitä, että se lisäsi pienten lasten eriarvoisuutta. [Pia Viitanen: Valitettavasti!]

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laatu on myös lasten tuen tarpeeseen vastaamista. Tukea ja esimerkiksi psykologeja tämä esitys ei kuitenkaan lapsille takaa. Suuri puute lakiesityksessä on, ettei siinä säädetä lasten tukemiseen liittyvistä asioista. Myös varhaiskasvatuksessa tulee saada samalla tavoin kolmiportaista tukea niin kuin perusopetuksessa tai kehittää varhaiskasvatukselle vastaavanlainen oma tuen malli.

Me kaikki tiedämme, että mitä varhemmin ja mitä aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpommin ne voidaan korjata. Varhaiskasvatuksessa jo pienelle lapselle varhain annettu tuki on kaikkein vaikuttavinta ja helpottaa lapsen myöhempää koulutietä. Tähän on kiinnittänyt huomiota myös nobelisti James Heckman. Hänen mukaansa varhainen sijoitus on paras sijoitus. Alle kouluikäisille suunnattu tuki on kaikkein vaikuttavinta, ja mitä pienemmästä lapsesta on kyse, sitä suurempi on vaikutus.

Arvoisa puhemies! Joissain päiväkodeissa vanhemmat ovat voineet ostaa lapsilleen erillistä maksua vastaan musiikkikasvatusta eli niin sanottua muskaritoimintaa päiväkodin toiminta-aikaan. Samaan aikaan toiset lapset, joiden vanhemmat eivät syystä tai toisesta ole voineet sitä maksaa, ovat puuhailleet muita asioita. Jokaisen lapsen pitäisi päästä osalliseksi varhaiskasvatuksen hyvistä sisällöistä, muun muassa noista muskareista, ihan ilman erillisiä maksuja. Tämäkin voisi toteutua, mikäli varhaiskasvatuksen laatu määriteltäisiin, varsinkin kun esimerkiksi tuon muskarin on todettu vaikuttavan lasten matemaattisen ajattelun kehittymiseen hyvinkin voimakkaasti. Jokaisen lapsen pitäisi päästä osalliseksi laadukkaista varhaiskasvatuksen sisällöistä ja niiden tuomista hyödyistä.

Koska nimenomaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella muskareineen ja muine sisältöineen on ne kaikkein parhaat vaikutukset lapsen hyvinvoinnille ja tulevaisuudelle, on tärkeää laatia varhaiskasvatukseen ja varhaispedagogiikkaan valtakunnalliset laatukriteerit. Näin voitaisiin parantaa varhaiskasvatuksen laatua, tasalaatuisuutta ja ainakin minimitason täyttymistä ihan jokaisessa yksikössä ja lapsiryhmässä koko päivän ajan. On valitettavaa, etteivät laatukriteeritkään ole mukana uudessa varhaiskasvatuslaissa. Alussa kerroin, kuinka laatu on heikentynyt jo nyt noiden heikennysten takia. Tämä laatuasia voisi parantaa myöskin tuota seikkaa.

Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa ihan jokaisella lapsella tulee olla hoitoajan pituudesta ja ajankohdasta riippumatta oikeus paitsi hoivaan, lepoon, ravintoon ja turvaan, myös kehittymiseen ja oppimiseen. Jokaiselle lapselle pitää taata mahdollisuus monipuoliseen kulttuuriin, leikkiin, taidekasvatukseen, liikuntaan, moninaisiin elämyksiin, virikkeisiin sekä sosiaalisten ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun. Myös lasten ja aikuisten suhdeluvun tulee mahdollistaa laadun toteutuminen.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraatit ehdottavat pykälämuutoksissa varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen poistamista eli sitä, että subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen palautetaan ennalleen. Ehdotamme, että psykologeja tulee käyttää varhaiskasvatuksessa lasten kehitykseen, oppimiseen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Kannamme huolta pienten koululaisten yksinäisistä illoista ja ehdotamme, että vuorohoitoa tulee järjestää myös pienille eka-, tokaluokan oppilaille, jotka tarvitsevat sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Meidän mielestämme osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa ei voi olla alhaisempaa henkilöstömäärää kuin kokopäiväisissä ryhmissä. Tulemme esittämään myös lausumia, joissa haluamme palauttaa varhaiskasvatuksen ryhmäkoot vähintään aikaisemmalle tasolle. Haluamme sen kolmiportaisen tuen tai vastaavan myös varhaiskasvatukseen ja haluamme, että ne laatukriteerit laaditaan.

Arvoisa puhemies! Lapset aloittavat koulunkäynnin mitä erilaisimmista taustoista. Lapsiperheköyhyyskin on yhä useamman lapsen arkea. Viimeisimmistä Pisa-tuloksista tuli ensi kertaa esiin perhetaustan merkitys. Laadukas varhaiskasvatus pystyisi tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantamaan lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. Tästä huolimatta Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin. Yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu varhaiskasvatukseen, kun Ruotsissa osallistuminen on lähes 96 prosenttia, Ranskassa jopa 100.

Valiokuntakäsittelyssä nousi esille, ettei lakiesityksessä ole mitään keinoja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta tulee nostaa. Paras ja nopein tapa tämän saavuttamiseksi on tarjota ensiaskeleena kaikille yli 3-vuotiaille maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus samoin kuin esiopetuskin. Näin tehdään jo joka toisessa eurooppalaisessa maassa. Tällä tavoin meidän tulee menetellä myös Suomessa.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää muuttaa koulutuspolitiikan suuntaa, ja se kannattaa aloittaa koulutien alusta eli varhaiskasvatuksesta parantaen samalla koulutuksellista tasa-arvoa. Sijoittamalla lapsiin sijoitamme samalla tulevaisuuteen. Lapset ovat ansainneet paremman varhaiskasvatuslain.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vaiheeseen nyt muutama debattipuheenvuoro, elikkä kaikkia niitä edustajia, jotka haluavat tästä aiheesta käyttää vastauspuheenvuoron, minuutin mittaisen, pyydän nousemaan seisomaan ja varaamaan sen V-painikkeella. — Aloitetaan, edustaja Multala.

14.28 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilo olla tässä salissa käsittelemässä lakia, joka nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja asettaa lapsen edun ensi kertaa varhaiskasvatuksen keskiöön ensisijaisena tavoitteena, kun tehdään päätöksiä varhaiskasvatuksesta. Kuten edellisestä puheenvuorosta kuulimme, suuresta kuvasta olemme kaikki samaa mieltä. Varhaiskasvatukseen panostaminen on tärkeää, sillä varhainen puuttuminen ja varhainen kasvatus ovat erittäin vaikuttavia toimenpiteitä.

Valiokunta käsitellessään lakiehdotusta on myös tunnistanut sen, kuten myös jo hallitus esitystä antaessaan, että varhaiskasvatus ei tämänkään lain myötä ole valmis, vaan tulevaisuudessa sen kehittämistä on entisestään jatkettava. Tärkeimpänä puutteena ja seuraavana kehityskohteena sivistysvaliokunta nostaakin esiin varhaiskasvatuksen tuen tarkemman sääntelyn.

14.29 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten luokkayhteiskunta syntyy meidän kaikkien silmien edessä. Näin ollen on hyvin kestämätöntä, että vaikka varhaiskasvatuslaki päivitetään, niin subjektiivista oikeutta laadukkaaseen kokopäiväiseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen on rajattu. Ryhmäkokoihin ei ole puututtu, ja henkilöstömitoitus pysyy hallituksen asettamalla heikolla tasolla.

Näin ollen kohdistankin katseeni valtiovarainministeri Orpoon, joka istuu siellä edustajanpaikallaan, [Petteri Orpo siirtyy ministeriaitioon] sekä opetusministeri Grahn-Laasoseen ja kysyn: aiotteko puuttua näihin kaikkiin varhaiskasvatuksen laatuun liittyviin suurimpiin ongelmiin ja palauttaa ryhmäkoot, henkilöstömitoituksen ja kokopäiväisen varhaiskasvatusoikeuden niille tasoille, joille ne tässä yhteiskunnassa kuuluvat?

14.30 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on säätänyt niin sanotun aktiivimallin, joka velvoittaa työttömiä ottamaan vastaan keikkatöitä, mikä on hyvä asia, ja etsimään niitä aktiivisesti sekä myös osallistumaan niin sanotusti vähän pätkittäisiin aktiivitoimiin. Meillä on 45 000 työtöntä vanhempaa, joilla on päivähoitoikäisiä lapsia. Nämä kaksi lakia — tämä varhaiskasvatuslaki niine hyvinekin asioineen, mitä siinä on, ja aktiivimalli — ovat siinä mielessä ristiriidassa, että nyt olisi ollut kohtuullista palauttaa subjektiivinen oikeus kokopäivähoitoon jokaiselle lapselle, koska nyt käy niin, että työttömien lapset ovat myös päivähoidossa heittopusseina ja välillä ilman hoitoa, kun heidän vanhemmiltaan edellytetään osallistumista aktiivimallin aktiivisuustoimiin. Kysynkin: oletteko valmiita korjaamaan tämän asian joko siten, että tähän tulee subjektiivinen päivähoito-oikeus, joka on kokopäiväinen, tai sitten niin, että tuo velvoite osallistua näihin toimiin ja hankkia itselleen näitä toimia poistetaan pienten lasten vanhemmilta aktiivimallista? [Pia Viitanen: Molemmat!]

14.31 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on korkealaatuista maailmallakin, erittäin arvostettua. Uudessa varhaiskasvatuslaissa on ongelmakohtia, muun muassa henkilöstömitoitus ja kelpoisuusvaatimukset. Henkilöstöpula nakertaa varhaiskasvatuksen laatua. Ryhmäkoot voivat kasvaa erittäin suuriksi päivän mittaan, ja käsipareja ja sylejä tarvitaan enemmän varsinkin alle 3-vuotiaiden lasten hoivaan.

Sosionomien ja lastenhoitajien huoli omasta tulevaisuudestaan tuli monissa kuulemisissa esille. Perussuomalaiset jakavat tämän huolen. Lasten etu on tietenkin tärkeysjärjestyksessä ykkönen. Henkilöstön jaksaminen sekä sosionomien ja lastenhoitajien joustavan jatkokoulutuksen turvaaminen ovat tärkeitä varhaiskasvatuksen uudistuksessa. Kysyisinkin ministeri Grahn-Laasoselta: onko sosionomitaustaisten lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien huoli tulevaisuudestaan aivan turha?

14.32 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä suurin pettymys tämän lain kohdalla on se, että hallitukselta ei löytynyt rohkeutta korjata niitä virheitä, mitä varhaiskasvatuksen osalta tehtiin kauden alussa, erityisesti ottaen huomioon, että rohkeutta myöntää näitä virheitä kyllä on löytynyt muun muassa kokoomuksen edustaja Ben Zyskowiczilta, joka on myöntänyt olleensa väärässä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisen suhteen, sekä kokoomuksen edustajalta Sari Multalalta, joka on myöntänyt, että ryhmäkokojen kasvattaminen oli häpeäpilkku tämän hallituskauden aikana. Mikäli tavoite on nostaa osallistumisastetta ja parantaa laatua, niin näiden virheiden korjaaminen olisi luonnollisesti ollut ensisijaista.

Sen lisäksi tämä esitys vastaa aika huonosti niihin huolenaiheisiin, jotka ovat tällä hetkellä ajankohtaisia varhaiskasvatuksen kentällä ja jotka liittyvät muun muassa tilapäisiin poikkeamisiin mutta myöskin varhaiskasvatuksen yksityistämiseen. Olisin kysynyt ministerin näkemystä tähän Puolangalla tehtyyn päätökseen, jossa kunta päätti ulkoistaa koko varhaiskasvatuksen yksityiselle yritykselle. [Puhemies koputtaa] Eli mikä on ministerin näkemys siitä, että varhaiskasvatus kokonaisuudessaan siirtyy yritysten hoidettavaksi?

Puhemies Paula Risikko: Painotan tässä alkuvaiheessa sivistysvaliokunnan jäseniä.

14.34 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki on erinomainen sen kannalta, että tässä nyt kootaan kaikki säännökset saman lain alle yhteen varhaiskasvatuslakiin, ja lapsen edun toteutuminen on ykkösasia tässä kokonaisuudessa. On myös huomioitavaa, että lapsen iän ja kehityksen mukainen kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys ja terveys ovat keskiössä ja muun muassa eri-ikäisten herkkyyskaudet ja tarpeet ja vaatimukset otetaan huomioon nyt ihan lain tasolla. Pienimpien osalta muun muassa hoivan merkitys turvallisuudentunteelle ja kiintymyssuhteen rakentamiselle on nostettu myös hyvin tärkeäksi. Tämä varhaiskasvatuslaki tuo varhaiskasvatuksen osaksi koulutuspolkua, ja olen myös todella tyytyväinen siitä, että kiusaamisen ehkäisy on nyt lain tasolla.

14.35 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on kyllä ilon päivä. Saamme vihdoin varhaiskasvatuslain uudistettua. Sehän jäi torsoksi, kun meillä oli opetusministerinä Krista Kiuru. Useaan otteeseen toivoimme tätä päivää, ja nyt se päivä on tässä. [Välihuutoja vasemmalta] Panostus varhaisiin vuosiin, varhaiskasvatuksen laatuun on parasta, mitä 100-vuotias Suomi voi lapsillensa antaa. On hyvä, että jokaisella lapsella on subjektiivinen päivähoito-oikeus. On erinomaista, että teemme toimia, jotta jokainen lapsi voi osallistua varhaiskasvatukseen.

Erityinen huoli itselläni oli opetusministerinä, kun silloin varhaiskasvatus ei ollut opetusministerin rootelissa ja näin, että varhaiskasvatuslaista puuttui se pykälä, että lapsia pitäisi suojata kiusaamiselta. Useaan otteeseen kysyin opetusministeri Kiurulta, voisiko tämä tulla lakiin, mutta hän ei sitä silloin tekemäänsä lakiin sisällyttänyt, ja nyt varhaiskasvatuslaissa on pykälä, jossa on selvä nollatoleranssi kiusaamiseen. Nyt myös laki suojaa pieniä lapsia kiusaamiselta. [Li Anderssonin välihuuto] Kiitos, ministeri Grahn-Laasonen, että nyt tämän pitkäaikaisen unelmani toteutitte, ja uskon, että Suomen lapset myös tästä kiittävät.

14.36 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on iso, megaluokan valuvika. Kun kuuntelimme asiantuntijoita, sieltä nousi kaksi asiaa ylitse muiden: liian suuret ryhmäkoot ja tämä subjektiivisen päivähoidon rajaaminen. Näiden lisäksi tietysti kannamme huolta henkilöstön jaksamisesta. Mutta näihin, jotka ovat varhaiskasvatuksen laadun kannalta siis ydinkysymyksiä — ryhmäkoko ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen — hallitus ei kajonnut lainkaan, ja pidän sitä megaluokan virheenä, niin että pikkasen tulee semmoinen falski olo nyt, kun näihin asioihin ei puututa silloin, kun siihen olisi oikea mahdollisuus.

Toinen asia on se, että tämä esitys, arvoisa ministeri, on valmisteltu heikosti. [Puhemies koputtaa] Se on todettu jopa yksimielisesti valiokunnan mietinnössä, [Puhemies: Aika!] jossa todettiin — tämä vielä — että henkilöstörakenteesta on epäonnistunut muotoilu. [Puhemies: Aika!] Se ei ollut hiukan epäonnistunut, vaan täällä lukee [Puhemies: Aika!] ”epäonnistunut muotoilu”.

14.37 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihdoin saadaan käsitellä tätä lakia täällä eduskunnassa. Mielestäni tästä laista löytyy paljon hyvää. Pedagoginen osaaminen vahvistuu, moniammatillinen yhteistyö vahvistuu, elikkä meidän educare-mallimme kehittyy ja voi hyvin. Ei niin hyvää tässä ehdotuksessa on, että ryhmäko-

koihin yli 3-vuotiaiden osalta ei tullut muutoksia ja subjektiivista päivähoito-oikeutta ei palautettu. Tämä olisi tullut tehdä, jotta voitaisiin puhua laadusta.

Nyt on kuitenkin tärkeätä seurata kaikkien ammattiryhmien mahdollisuuksia lisäkoulutukseen sekä suomeksi että ruotsiksi. On myös tärkeätä turvata tulevaisuudessa oikeus monipuoliseen tukeen varhaiskasvatuksessa.

Värderade talman! Till slut: utskottet fäster uppmärksamhet vid teckenspråkigas rätt till småbarnspedagogik på sitt eget modersmål samt behovet av behörig personal, framför allt barnträdgårdslärare på svenskt håll, där mellan 20 till 40 procent kan vara obehöriga.

14.39 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset pitävät ehdottoman tärkeänä sitä, että lapsen hyvinvointi ja turvallisuus taataan varhaiskasvatuksessa jatkossakin. Varhaiskasvatustyötä tekevän henkilökunnan osaamistason nostaminen on sinänsä hyvin myönteinen kehityssuunta, mutta näitä pätevyysvaatimuksia ei tulisi kuitenkaan nostaa liiallisesti. Jos näin tehdään, niin se tulee johtamaan lisääntyviin sijaisuuksiin ja hoitajien vaihtumisiin, mikä ei ole lapsen etu eikä tietenkään myöskään henkilökunnan etu.

Varsinkin alle 3-vuotiaiden ryhmissä painottuu tulevaisuudessakin käytännön hoiva- ja hoitotyö. Henkilöstörakennetta koskevia pykäliä pitäisi perussuomalaisten näkemyksen mukaan muuttaa vähintäänkin siten, että kaikkein pienimpien lasten ryhmissä mahdollistuisi jatkossa esimerkiksi yhden varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin sekä kahden lastenhoitajan toiminta kuten nykyäänkin. Mutta hallituksen esityksen myötä on sitä vastoin [Puhemies: Aika!] riski, että liian suuret ryhmäkoot jatkavat edelleen kasvuaan. [Puhemies: Pysytään minuutissa!]

14.40 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa kiitosta ministeri Grahn-Laasoselle siitä, että tällä kaudella on uudistettu itse asiassa koko oppimisen ja osaamisen opinpolku, nyt varhaiskasvatusosuus, jossa nostetaan lapsen etu kaiken varhaiskasvatuksen suunnittelun ja toteuttamisen keskiöön.

Pidän myös erittäin myönteisenä sitä, että tämän vuoden alussa jälleen lähes 7 000 perhettä pääsi maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja tuhansien ihan tavallisten suomalaisten perheiden varhaiskasvatusmaksuja alennettiin niin paljon, että ne alenivat vuositasolla jopa 1 200 euroa. [Pia Viitanen: Paljonko verotus kiristyy?] Tämä on tuonut monta lasta varhaiskasvatuksen piiriin. Myös 5-vuotiaiden maksuton vaka-kokeilu on hyvä. Se on kokoomuksen tavoite, että tulevaisuudessa kaikilla olisi näin.

Haluan antaa kiitosta myös Vantaan kaupungille siitä, että he ovat päättäneet nostaa lastenhoitajien ja lastentarhanopettajien palkkoja, sillä päiväkodissa tehdään arvokasta ja tehokasta työtä. [Ben Zyskowicz: Edustaja Lindtman otti kiitokset vastaan!]

14.41 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.” Näin totesi yksi varhaiskasvatuksen ammattilainen tällä viikolla, ihminen, jonka päivät kuluvat lastemme kanssa päiväkodissa, kun kerroin omat näkemykseni lain valiokuntakäsittelyn jälkeen. Nimittäin tuolla valiokunnassahan olemme kuulleet, kuinka asiantuntija toisensa jälkeen on todennut saman: lakiesitys on tarpeellinen, mutta 2015 tehtyihin merkittäviin heikennyksiin, joita kokoomus siis kutsuu uudistuksiksi, se ei ota kantaa. On ristiriitaista näin ollen säätää uusia muutoksia ja tavoitteita,

kun emme ole näitä tasa-arvon ja laadun kannalta merkittävimpiä heikennyksiä ensin korjanneet.

Sen vuoksi esitimme SDP:n sivistysryhmänä merkittäviä korjauksia nimenomaan tähän yhdenvertaiseen kohteluun kaikille lapsille eli subjektiiviseen oikeuteen ja ryhmäkokojen pienentämiseen sekä varhaiseen puuttumiseen. Siinä on kyse varhaiskasvatuksen laadusta.

14.42 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen täysin samaa mieltä, että uudessa varhaiskasvatuslaissa on paljon ilonaiheita, ja ajattelen, että se ilonaihe liittyy nimenomaan siihen, että kentällä tätä uudistusta on odotettu todella pitkään, niitä uusia työkaluja, jotka tukevat sitä tärkeää työtä arjessa. On erittäin helppo tukea koulutustason nostoa ja laadun kehittämistä ja lapsen etua, mutta tällä hetkellä se ongelma on se, että nyt kun se uusi hieno laki saadaan, niin samalla meillä on kuitenkin nämä rajaukset käytännössä, niin kuin täällä on todettu, jotka heikentävät mahdollisuuksia myöskin hyödyntää tämän uuden hienon lain käytäntöönpanoa siellä arjessa. Ja on tosi tärkeätä ministerinkin muistaa, että tämä ei ole vain ikään kuin opposition lyömäase, vaan ainakin itse koen valiokunnan jäsenenä suurta vastuuta, kun me olemme kuulleet laajasti lapsen etua edustavia tahoja ja asiantuntijoita, jotka kehuvat lakia monin tavoin, mutta jokainen nostaa esille tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen, ryhmäkoot ja henkilöstömitoituksen. Silloin on äärimmäisen vakavasta asiasta kyse, ja se vaatii sitä, että meillä on seuraavaksi hallitus, joka ei tämmöisiä heikennyksiä tee, jotta tämä hieno historiallinen laki pääsee täyteen voimaansa.

14.43 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä lainsäädännössä on toki paljon hyvää ja erityisen hyvää on se, että lapsen etu nostetaan keskiöön. Mutta niin kuin täällä moni kollega oppositiosta on muistuttanut, tämän kauden alussa tehtiin niitä leikkauksia, ja erityisesti nämä ryhmäkokojen kasvamiset ovat olleet sitä, mikä on juuri sitä varhaiskasvatuksen varmaan tärkeintä laatutekijää elikkä riittävää henkilöstöä ollut heikentämässä. Ja oikeastaan siltä pohjalta kristillisdemokraattien kritiikki tätä esitystä kohtaan niissä muutamissa kohdissa lähteekin, elikkä me pelkäämme, että nämä muutokset saattavat entisestään juuri tässä tilanteessa pahentaa hoitajapulaa, joka on monissa kasvukeskuksissa, erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla, erittäin suuri. Toki näissä valiokunnan lausumissa on kiinnitetty näihin siirtymäaikoihin huomiota, mutta erityisesti haluaisin vielä ministeriltä kysyä, ovatko lastenhoitajien tulevaisuuden työtehtävien näkymät sellaiset, että alalle riittää varmasti sitten tulijoita. Heitä tarvitaan myös.

14.44 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tätä, että varhaiskasvatuslainsäädäntö on tässä vaiheessa, voidaan luonnehtia työvoitoksi. Usein sanotaan, että täydellinen on hyvän vihollinen. Tässä laissa on valuvikoja [Jukka Gustafsson: Oikein!] — tunnustan sen, edustaja Gustafsson — mutta ei olekaan tarkoitus, että tämän lain kanssa ollaan maailman tappiin asti. Jo se, että valiokunta on antanut tähän seitsemän lausumaehdotusta, todistaa sitä, että tässä ollaan nyt herkillä ja katsotaan, miten asiat kehittyvät ja mitä käytännössä kentällä oikeasti tapahtuu, miten toimitaan. Eli varmasti tulee tapahtumaan niin, että jollakin aikavälillä tätä lakia tullaan paikkaamaan, täydentämään, [Jukka Gustafsson: Vaalien jälkeen!] — Enpä tiedä, milloin. [Jukka Gustafsson: Toivon!] Olen edustaja, en ennustaja. — Mutta erityisen suuren toivon panen tähän kehittämisfoorumiin, jossa katsotaan tätä koulutusasiaa.

Sen haluan vielä loppuun sanoa, että kansainvälinen vertailu ei ole niin yksiselitteistä, mitä tulee varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen. On totta, että Suomessa se on alhainen ja sen pitäisi nousta, mutta on muistettava, että Euroopassa on paljon osa-aikatyössä olevia ja heidän [Puhemies koputtaa] lapsensa osallistuvat hyvin [Puhemies: Aika!] vähän varhaiskasvatukseen.

14.46 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä päiväkotien työntekijät että lasten vanhemmat ovat suhtautuneet näihin heikennyksiin kriittisesti. On selvää, että laatu ei korvaa määrää. Työntekijöiden mukaan heidän mahdollisuutensa lasten yksilölliseen huomioimiseen ovat paljon heikommat nyt, kun henkilökuntaa on vähemmän ja lapsia enemmän. He ovat kertoneet myös siitä, että levottomuus on päiväkodeissa kasvanut, melu on lisääntynyt, tilat ovat ahtaita ja vaaratilanteita syntyy. Myöskin siihen kiusaamiseen puuttuminen on hankalampaa, kun lapsia on enemmän, vaikka nyt on todella hieno asia, että se lisättiin tähän lakiin mukaan. Sitten taas vanhemmat kritisoivat sitä, että lasten ja perheiden tasavertaisuus on heikentynyt ja jopa lasten vertaissuhteiden pysyvyys on huonontunut.

Arvoisa ministeri, asetus ei ole eduskunnan käsissä suhteessa näihin ryhmäkokoihin. Asetus on, ministeri, teidän käsissänne. Voisitteko kuitenkin ajatella, että muuttaisitte tämän asetuksen henkilöstömitoituksesta ennalleen ja ainakin poistaisitte tuon osapäiväisiä lapsia koskevan 1:13-kriteerin, ettei käy niin, että Sipilän hallitus muistetaan näistä pienten lasten eriarvoisuuden lisäämisistä?

14.47 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun varhaiskasvatuksen laatua halutaan parantaa, niin ryhmäkokojen pienentäminen ja subjektiivisen hoito-oikeuden palauttaminen ovat aivan ensiarvoisen tärkeitä asioita. Niillä paneuduttaisiin kaikkein parhaiten myös siihen kiusaamisongelmaan. Kolmanneksi varmistaisin myös kolmiportaisen tuen huomioimisen jo laissa ja muuttaisin tilasuosituksen sitovaksi ohjeeksi, sillä yllättävän moni suomalaislapsi viettää päivänsä pienemmässä kuin suositellussa seitsemän neliömetrin tilassa.

Mieluusti soisin myös lapsiamme — eli tulevaisuuttamme — hoitaville ammattilaisille nykyistä parempia ansioita. Jos nostamme koulutusvaatimuksia, tulee pelkästään se maksamaan Kuntaliiton mukaan yli 50 miljoonaa ja palkankorotushaaveet karkaavat yhä kauemmaksi. Edes monet korkeakoulutetut lastentarhanopettajat seudullani eivät ole kannattaneet tätä koulutusmuutosta, joka nyt esitetään. Siksi soisin työrauhan päiväkotiin kaikille lastentarhanopettajille, lastenhoitajille ja muille ammattiryhmille. Päiväkodeissamme tulee olla osaavia ja välittäviä [Puhemies koputtaa] henkilöitä, [Puhemies: Aika!] kuten siellä on.

14.48 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsemme ovat meidän aarteitamme, ja jokaisella lapsella pitäisi olla oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen — se on minusta lapsen oikeus. On todella harmillista, että hallitus ei ole korjannut tätä epäkohtaa elikkä poistanut tätä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta tai pienentänyt ryhmäkokoja, vaikka valtava huoli kentältä on kantautunut meidän kaikkien korviin. Nämä säästöt me tulemme kalliisti maksamaan tulevaisuudessa. Jo nyt on erityistä tukea tarvitsevien lasten tilanne heikentynyt suurissa ryhmissä. Heille ei voida taata sitä tukea, mitä he tarvitsisivat.

Arvoisa puhemies! On pakko ihmetellä tätä hallituksen linjaa. Miksi ette voi korjata jo tiedostamianne ongelmia ja epäkohtia, kun teillä on siihen kaikki mahdollisuus ja valta? Ja mitä hallitus aikoo nyt tehdä korjatakseen virheet vielä, kun pystytte?

14.49 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monta kertaa tässä salissa en ole edustaja Heinosen kanssa samaa mieltä ollut, mutta nyt on syytä pistää tyytyväisyydellä merkille hänen puheensa loppuosio, joka osoitti sen, että myös kokoomuksen eduskuntaryhmässä on pistetty positiivisesti merkille tämä Vantaan malli lastentarhanopettajien työn arvostuksen osalta. Mehän teemme joka päivä, päättäjät, päätöksiä. Tämä on tärkeä päätös, etenkin kun muistetaan, että nämä lomarahaleikkaukset vielä jatkuvat. Olisinkin kuullut ministerin kommentin tästä Vantaan mallista ja ehkä vähän siitä, löytyykö siitä itua muillekin kunnille. Olisi kiva kuulla tästä ministerin kommentti.

Arvoisa puhemies! Toinen Vantaan malli on tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus. Me tutkimme: se oli vuoden epäonnistunut kokeilu. Tutkittiin siellä, missä kaikkein eniten varhaiskasvatusta tarvittiin: sinne se iski eniten, ja me sen purimme.

Arvoisa ministeri, nyt kun kokoomuksen johtava ajattelija [Puhemies koputtaa] Ben Zyskowiczkin on tässä kääntänyt kantaansa, niin oletteko hänen kanssaan eri mieltä vai samaa mieltä? Kannatatteko kokopäiväistä [Puhemies: Aika!] subjektiivista oikeutta? [Timo Heinonen: Ei Ben ole mikään johtava ajattelija! — Naurua — Vasemmalta: Omassa sarjassaan!]

14.50 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo useamman kerran todettu, tästä ehdotuksesta puuttuvat erityiset säännökset lapsen erityisestä tuesta päivähoidossa ja varhaiskasvatuksessa, ja muistaakseni ministeri vahvisti silloin lähetekeskustelun aikaan, että tällainen on nyt erillisenä valmistelutyönä alkamassa tai lähdössä liikkeelle. On syytä selkeyttää kuraattori- ja psykologipalvelujen saantia ja erityisesti varhaiskasvatuksen erityisopettajan roolia tässä lapsen tuessa. Nythän kun lukee lakiehdotuksen pykälät, tämä näyttää siltä, että varhaiskasvatuksen erityisopettajalla olisi rooli vain suunnitelmien tekemisessä ja niitten arvioimisessa, kun taas mielestäni tämän varhaiskasvatuksen erityisopettajan tulisi olla siellä lasten kasvatuksessa ja työssä siellä lapsiryhmän sisällä. Tätä varhaiskasvatuksen erityisopettajan roolia ei löydy myöskään siitä päiväkodin henkilöstöstä, mutta uskon, [Puhemies koputtaa] että tämä tässä seuraavissa vaiheissa tulee. Missä vaiheessa on tämä seuraava suunnitelma [Puhemies: Aika!] menossa?

14.52 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tutkimus, kotimainen, ulkomainen, kertoo, että varhaiskasvatus on aivan keskeinen elementti, kun haetaan oppimisen ongelmien juurisyitä ja niitä torjutaan inhimillisellä tavalla ja kustannustehokkaasti oikeaan aikaan. On tärkeä tulevaisuusteko, että varhaiskasvatus saadaan jollakin tavalla maksuttomaksi kaikille suomalaisille lapsille riippumatta taustasta, riippumatta perheen varallisuudesta ja niin edelleen.

Olen kuullut todella vahvasti kritiikkiä siitä, että hallitus rajasi tämän subjektiivisen oikeuden esimerkiksi työttömien lapsilta pois. Olen kuullut myöskin kovasti kritiikkiä siitä, että ryhmäkoko on kasvanut tämän hallituksen päätöksillä. Ja olisin toivonut, että tässä laissa olisi ollut tulevaisuustekona myös tämä kolmiportainen tuki kokonaisuutena. Minus-

ta se olisi nyt, ministeri Grahn-Laasonen, tulevaisuusteko, [Puhemies: Aika!] että palauttaisitte nämä leikkaamanne osiot.

14.53 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä opposition puolelta esimerkiksi edustajat Nylander ja Toivola ovat mielestäni käyttäneet siinä mielessä rakentavan puheenvuoron, että vaikka he ovatkin tuoneet esille tähän lakiin heidän mielestään liittyviä puutteita, he ovat kuitenkin reilusti ja avoimesti todenneet, että tässä laissa on erittäin tärkeitä, hyviä uudistuksia nimenomaan lasten kannalta ja varhaiskasvatuksen kannalta. Sitten täällä on ollut muitakin puheenvuoroja. Muun muassa edustaja Touko Aalto tuntuu mieltyneen tuohon luokkataisteluretoriikkaan, [Touko Aallon välihuuto] mutta jätettäköön hänet yksin sen retoriikan kanssa.

Itse haluan sanoa, että viime viikolla keskustelimme lukiolaista ja nyt varhaiskasvatuslaista ja että haluan antaa ministeri Grahn-Laasoselle erittäin vahvan tunnustuksen siitä, että tällä vaalikaudella todellakin on pystytty tekemään merkittäviä uudistuksia koulutuksen eri tasoille, ja niin lukiolakia kuin tätäkin lakia, puutteistaan huolimatta, on syytä kehua yli puoluerajojen.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän kolme vastauspuheenvuoroa vielä. Aikataulusyistä ministerille sitten vastauspuheenvuoro tässä vaiheessa jo. Aalto, Andersson, Nylander.

14.54 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos hallitus haluaa, että me iloitsemme tästä monilla tavoin hyvästä laista, antakaa meille syytä siihen iloon. Te olette rajanneet, kasvattaneet ja heikentäneet — rajanneet, kasvattaneet ja heikentäneet. Te olette rajanneet subjektiivista oikeutta laadukkaaseen pedagogiseen varhaiskasvatukseen, kasvattaneet ryhmäkokoja ja heikentäneet henkilöstömitoitusta, niin että jos te haluatte, että me iloitsemme tästä monella tapaa hyvästä laista, niin korjatkaa nämä virheet, jotta pääsemme kaikki yhtymään tähän iloon. Onko hallitus valmis tunnustamaan tekemänsä virheet ja korjaamaan ne? [Ben Zyskowicz: Iloitkaa siitä hyvästä, mitä tässä on!]

14.55 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän minkäänlaista erimielisyyttä ole tämän salin sisällä tästä laadun parantamisen tavoitteesta. Minkäänlaista erimielisyyttä minun ymmärtääkseni ei ole siitä, etteikö ole kannattavaa nostaa henkilöstön koulutustasoa. Olemme kaikki iloisia siitä, että tuotiin tämä kiusaamiseen puuttumisen pykälä tähän lainsäädäntöön.

Mutta kun keskustellaan varhaiskasvatuksen laadusta, pitäisi ymmärtää myöskin, mikä on se keskeisin tekijä, joka vaikuttaa siihen, miten nämä hienot pykälät käytännön arjessa toteutuvat, ja silloin tämä kysymys ryhmäkoosta on aivan keskeinen, koska se vaikuttaa suoraan meidän varhaiskasvatuksen ammattilaisten mahdollisuuksiin tuottaa sitä laadukasta varhaiskasvatusta. Ryhmäkoko-ongelma nousi kolmella tapaa esille tämän lain käsittelyn yhteydessä. Ensinnäkin on tämä muutos, mikä tehtiin kauden alussa yli kolmevuotiaiden suhdeluvun osalta. On tämä ongelma sen suhteen, miten kunnat soveltavat tätä tilapäistä poikkeamista suhdeluvusta, mitä tehdään aivan liian laajasti tällä hetkellä. Ja sitten on näiden osa-aikaisten lasten ylisuuri suhdeluku eli 13 lasta yhtä kasvattajaa kohden. Hallitus ei korjaa mitään näistä kolmesta [Puhemies: Aika!] ongelmasta tässä esityksessä.

14.56 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on todella ilahduttavaa, että ollaan ottamassa jo seuraavaa askelta, kun puhutaan laadusta varhaiskasvatuksessa, ja se liittyy tähän tukeen. Tähän tukeen kuuluu tietysti mahdollisuus käyttää erityisopettajia, psykologeja, kuraattoreita siinä, missä heitä tarvitaan varhaiskasvatuksen arjessa, koska varhaiskasvatus on ainoa taso meidän hienossa järjestelmässämme, missä ei löydy tällaista tukea järjestelmällisesti. Siksi odotan innolla, mitä ministeri vastaa tähän.

Lastenhoitajien tulevaisuus on askarruttanut meitä valiokunnassa suuresti, koska lastenhoitajat ovat se ammattiryhmä, joka varmasti kohtaa niitä suurimpia haasteita tulevaisuudessa. Siksi on äärimmäisen tärkeätä seurata, mitä lastenhoitajille tapahtuu kunnissa ja miten he voivat [Puhemies koputtaa] kouluttautua lisää, jos tällainen halu ja tarve löytyy. [Puhemies: Aika!] Ylipäätänsä mahdollisuutta kaikille ammattiryhmille kouluttautua on tärkeätä seurata.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Viitanen ja sitten ministeri.

14.57 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka tässä laissa on paljon hyvää, niin on ikävää, että tähän jäi se megaluokan virhe, että esimerkiksi ryhmäkokoja ei pienennetä.

Puhemies! Täällä on ylistetty tämän hallituksen toimia, mutta on ikävää todeta, että kautta linjan kaikilta koulutusasteilta, myös meidän lapsiltamme, on tämä hallitus leikannut. Ensi töikseen leikattiin päivähoito lapsilta. Se ei kerta kaikkiaan ole oikein. Olen vieraillut paljon päiväkodeissa, ja huomaan siellä sen arjen paineen, kun henkilöstöä on liian vähän ja lapsiryhmät ovat liian isoja. Tämä on vakava asia. Meidän ihanat lapset ansaitsevat turvallisen, hyvän, kivan päiväkotipäivän ja varhaiskasvatuksen.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, on tarpeen nostaa myös hattua päivähoidon henkilöstölle, joka tekee arvokasta työtä. Ihailen Vantaan mallia, se on hieno. Tampereen mallista sanon sen verran, että se on tärkeä asia, että me emme ottaneet käyttöön näitä leikkauksia ryhmäkokoihin emmekä rajanneet lasten oikeutta päivähoitoon siitä huolimatta, että hallitus tämän mahdollisuuden kunnille antoi. [Puhemies: Aika!] Eli tässä suhteessa myös Tampereen malli mainittakoon.

Puhemies Paula Risikko: Nyt on kaikki mallit mainittu. — Ministeri vastaa, ja enintään 5 minuuttia.

14.59 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on ylpeyden aihe. Se on erittäin laadukasta ja myöskin kansainvälisesti arvostettua. Se on tärkeää, että vanhempina äidit ja isät voivat luottaa siihen, että lapsi saa erinomaisen laadukasta varhaiskasvatusta.

Siihen liittyen tämän lainsäädännön voi sanoa monella tavalla olevan historiallinen. Ensimmäistä kertaa lapsen edun ensisijaisuus on selkeä lähtökohta varhaiskasvatuksen kehittämiselle myöskin lainsäädännössä. Samoin tämän lain keskeinen sisältö liittyy varhaiskasvatuksen laadun parantamiseen nimenomaan henkilöstön osaamis- ja koulutustasoa nostamalla. Pitkällä siirtymäajalla ratkaisemme vuosikymmeniä velloneen keskustelun, joka olisi ollut itse asiassa ratkaistavissa jo edellisellä hallituskaudella, kun tätä lakiesitys-

tä annettiin, mutta silloin sosiaalidemokraattisen opetusministerin johdolla tätä tahtoa ei ollut.

Se, mitä haluaisin tähän koulutustason nostamisen kysymykseen liittyen vielä tarkemmin tietää ja saada selville, on se, mikä itse asiassa on esimerkiksi vihreiden ja SDP:n kanta tähän henkilöstörakenteen muutokseen ja koulutustason nostamiseen, koska salissa käytetään aivan ristiriitaisia puheenvuoroja niin, että osa kannattaa, osa vastustaa, ja tehtiin vastalausetta, vaikka sanotaan, että hyvä muutos. Ehkä hieman tähän nyt semmoista pientä selkoa tuonne kentälle, mikä se kanta tarkalleen ottaen tähän kysymykseen onkaan [Ben Zyskowicz: Mennään kaksilla korteilla!] nimenomaan koskien tätä lainsäädäntöä.

Kolmas hyvä elementti, minkä voisi nostaa esiin tästä lainsäädännöstä, on päiväkotien ja kotien yhteistyön tiivistäminen. Voimme tehdä paljon siinä, miten päiväkoti voi omalla työllään, ammattilaiset siellä, tukea myöskin vanhemmuutta ja miten vanhemmat saavat tämän lain yhteydenpitoa helpottavien pykälien kautta enemmän tietoa siitä, miten lapset päivänsä viettävät, mitä arvokasta siellä päiväkodissa onkaan tapahtunut. Itsekin vanhempana pidän sitä todella tärkeänä asiana.

Sitten samoin vielä kiusaamisen ehkäisy: Täällä edustaja Sarkomaa, entinen opetusministeri, käytti hienon puheenvuoron siitä, miten hänen unelmansa on se, että kiusaamista ehkäistäisiin jo varhaiskasvatuksessa ja päiväkodeissa. Tämä muutos tulee vihdoinkin lainsäädännön tasolle, elikkä tunnistetaan se, että tehokkainta ja vaikuttavinta myös kiusaamisen ehkäisyssä on ajoissa niitä kaveritaitoja opettaa ja ottaa kaikki mukaan leikkiin ja jo sitä kautta ehkäistä tehokkaasti kiusaamista ja sen ensimmäisiä merkkejä varhaiskasvatuksessa, lasten vuorovaikutussuhteissa. Se on itse asiassa juuri myöskin se syy siihen, että päiväkotien henkilöstön osaamisella on valtavan iso merkitys tunnistaa jo varhain näitä ryhmädynamiikkaan liittyviä ongelmakohtia, herkkyyskohtia, joihin sitten voidaan vaikuttavasti puuttua jo varhaislapsuudessa, ja se on tärkeä, iso muutos.

On myöskin sillä tavalla, ettei varhaiskasvatus tämän lain myötä tule valmiiksi, eikä sellaista kukaan ole myöskään väittänyt. Meillä on paljon töitä tehtävänä, ja seuraava vaihe, niin kuin on kerrottu, liittyy siihen, että lähdetään ratkomaan monimutkaisia tuen kysymyksiä eli sitä, millaisia järjestelyjä tarvitaan. Meillä on perusopetuksessa kolmiportainen tuki. Soveltuuko se varhaiskasvatukseen? Ei ehkä suoraan sellaisenaan. On pohdittava, mikä on sinne paras, tehokkain, toimivin malli. Mutta joka tapauksessa intressi ja tahto ihan jokaisella varmasti tässä salissa on se, että ongelmia voitaisiin ennaltaehkäistä jo varhain, ja siihen tarvitaan nykyistä kehittyneemmät ja toimivammat erityisen tuen järjestelyt myöskin varhaiskasvatukseen.

Samoin tämän muutoksen jälkeen on jatkettava sitä hallituksen jo käynnistämää hyvää linjaa lastentarhanopettajien koulutusmäärien nostamisesta, että voidaan varmistaa, että ammattilaisia riittää.

Viimeisenä huomiona haluaisin tähän keskusteluun tuoda sen, että toivoisin tarkkuutta, kun käytetään puheenvuoroja. Edustaja Rinne esimerkiksi: oikeus varhaiskasvatukseen ei ole poistunut. Meillä on 20 tuntia subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen aivan jokaiselle lapselle taustasta riippumatta ja myös sen yli, mikäli se on lapsen etu ja lapsi sen tarvitsee. Tämä lukee siellä laissa hyvin yksiselitteisesti ja selvästi, joten toivoisin, ettei käytetä epämääräisiä ilmaisuja, joissa sanotaan, että ”on poistettu”, tai niin kuin edustaja Viitanen — toivottavasti siteeraan oikein — sanoitte mielestäni, että ”leikattiin päivähoito lapsilta”. [Pia Viitasen välihuuto] Tämähän ei suinkaan nyt näin ole, ja toivon, että tältä osin sitten luette myöskin ne pykälät vielä kerran.

Mutta haluan kuitenkin joka tapauksessa lämpimästi kiittää eduskuntaa. Minä tiedän, että tämä ei ole ollut helppo laki käsitellä, koska se on sisällöllisestikin monimutkainen, siinä on pitkä siirtymäaika, se on kentällä ollut kipeä kysymys jo vuosikymmeniä, mutta eduskunta tekee tässä historiaa hyväksyessään toivottavasti lähipäivinä tämän varhaiskasvatuslain.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä muutama debattipuheenvuoro, ja painotan heitä, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa.

15.04 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä varhaiskasvatuslaissa, jota olemme tekemässä, on hyvä asia, että kunnan tulee nyt jatkossa huolehtia siitä, että huoltajien halutessa lapsi voi saada varhaiskasvatusta äidinkielellään suomeksi, ruotsiksi tai saamen kielillä. Nyt tätä muotoilua on tarkennettu siten, että se kattaa nykyistä tarkemmin juuri saamen eri kielet.

Arvoisa ministeri, tämän lainkohdan toteutumista on käytännössä myös jatkossa seurattava huolellisesti, koska nykytilaan on huomattavasti parantamisen varaa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu puolestaan on vaatinut, että varhaiskasvatukseen säädettäisiin yksikkökohtainen velvoite yhdenvertaisuuden edistämiseen ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimiseen aivan vastaavalla tavalla kuin oppilaitoksissa tehdään. Tätä ei valitettavasti ole tulossa lakiin, ja nyt, kun ministeri on paikalla, mielelläni kuulisin, miksi näin.

Positiivista on, että koulupolkua vahvistetaan ja eri haasteissa lasta ja perhettä voidaan tukea, kun henkilökunnan koulutustasoa nostetaan. Oma huoleni liittyy kuitenkin [Puhemies koputtaa] edelleen lastentarhanopettajien palkkaukseen.

15.05 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laadukkaalla varhaiskasvatuksella, hyvillä päivähoitopalveluilla on aivan keskeinen merkitys siinä, kuinka me saamme vahvistettua Suomea hyvinvoivana ja osaavana kansakuntana. Sillä on aivan keskeinen merkitys siinä, että mahdollisuuksien tasa-arvoa lisätään niin, että eri taustoista tulevat lapset voivat rakentaa omannäköistänsä elämää. Kuten täällä moni kollega on hyvin todennutkin, niin se, että ongelmiin puututaan jo ihan siellä pikkulapsivaiheessa, on ihan keskeistä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Mutta oikeastaan, kun opetusministeri on vielä täällä paikalla ja käyttää aikaa meidän kansanedustajien kanssa, haluaisin kysyä tilanteesta tämän hallituksen esityksen ja sivistysvaliokunnan mietinnön suhteen näiden sosionomien osalta, jotka työskentelevät varhaiskasvatuksessa ja ovat todella alansa ammattilaisia hekin, eivät vain lastentarhanopettajat. Onko heidän mahdollisuutensa työskennellä nyt turvattu? Onko nyt se tilanne, että he eivät ole siellä työpaikoilla mitään kakkosluokan työntekijöitä? Me kansanedustajat olemme aika paljon postia saaneet, [Puhemies koputtaa] ja itsekin omalta alueeltani olen saanut kyselyitä.

15.06 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä laki tulee todellakin parantamaan lapsen asemaa, ja olen erityisen hyvilläni siitä, että lasta nyt oikein lain nojalla tullaan suojaamaan väkivallalta, kiusaamiselta ja kaikenlaiselta häirinnältä.

Mutta minulla on myöskin pari kysymystä liittyen tähän riittävän ja monipuolisen henkilöstön takaamiseen. Nimittäin meillä pääkaupunkiseudulla on jatkuva pula lastentarhanopettajista ja varsinkin pätevistä sellaisista. Nythän tähän uuteen lakiin on kirjattu, että

kaksi kolmasosaa henkilöstöstä on sitten jatkossa korkeasti koulutettuja eli joko lastentarhanopettajia tai varhaiskasvatuksen sosionomeja. Kuten edellinenkin puhuja totesi, niin tästä sosionomien asemasta on tullut aika paljon palautetta ja varsinkin siitä, loppuuko heiltä nyt tavallaan tie päiväkodinjohtajan kelpoisuuksien saamiseen eli onko heillä mahdollisuutta tähän enää jatkossa.

Sitten toisaalta myöskin tämän saatavuuden osalta: mikä tulee olemaan musiikki- ja taidepedagogien, liikunnanohjaajien sekä esimerkiksi puhe- ja toimintaterapeuttien asema tässä? [Puhemies: Aika!] Voisiko myöskin heitä palkata päiväkoteihin?

15.07 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä todeta, että lastenkasvatusoikeus ja -vastuu on ensisijaisesti vanhemmilla, mikä usein täällä näköjään unohtuu. Kun lapsi menee päiväkotiin, niin vanhempien ja heidän hoitajiensa on yhdessä tehtävä tämä suunnitelma ja tehtävä kaikki pelisäännöt selviksi, ettei sitten matkan aikana tule mitään murheita. Tärkeätä on myös, että lapset ovat siellä turvallisen hoidon piirissä, heillä on luottamus hoitajiin ja heillä on yhteisöllisyyttä.

Vaikka olen hallituspuolueen edustaja, niin en ole kyllä tyytyväinen siihen, että henkilöstövaatimuksia kiristetään, kun hallitusohjelmassakin on kelpoisuusvaatimuksien keventäminen. Eli nykyisin ovat sosionomit käyneet ammattikorkeakoulussa ja saaneet pätevyyden ja samoin yliopistossa, mutta kyllä nyt sitten tämän lain mukaan sosionomit ovat toisen luokan kansalaisia. [Puhemies koputtaa] En niin näe tärkeäksi, että on tätä pedagogista toimintaa. On paljon parempi, että lapsi [Puhemies: Aika!] pystyy leikkimään ja olemaan toisten kanssa.

15.09 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varhaiskasvatuksella luodaan pohja oppimiselle ja koulunkäynnille, ja sillä niihin on nimenomaisesti panostettava.

Tässä esityksessä on hyviä elementtejä: osaamistason nosto tai kiusaamisen kitkeminen. Mutta kyllä tässä on sitten myös huonoakin: minusta esimerkiksi juuri tässä, mihin monet edellä olevat puhujat ovat viitanneet, tehtiin virhe, että henkilöstöryhmät asetettiin tässä esityksessä vastakkain, mistä ollaan saatu tosiaan sitä postia aika reilusti. Kaikki työntekijät päiväkodeissa ovat tärkeitä koulutuksesta riippumatta, ja kaikilla on se oma tehtävänsä. He hoitavat ja kasvattavat niitä meidän kunkin silmäteriä siellä arjessa.

Ryhmäkokoja on suurennettu ja sitten lasten oikeutta varhaiskasvatukseen on heikennetty tämän subjektiivisen varhaiskasvatuksen osalta, ja olisin toivonut, että tämä olisi palautettu. Tässä on eriarvoisuus kasvanut eri kuntien välillä, kun toisissa kunnissa on otettu käyttöön nämä tiukennukset ja toisissa ei, ja tämä on huono kehitys kaiken kaikkiaan.

15.10 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt on nähty valtakunnallisesti se, että Suomessa lapset ovat eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat, ja siitä, ovatko heidän vanhempansa töissä. Työttömien lapsilta on rajattu oikeus kokopäiväiseen hoitoon. Monasti on sellaisia tilanteita, että lapset tulevat ja menevät kesken leikkien, ja tämä jos mikä altistaa kiusaamiselle, ja ryhmäkoot ovat kasvaneet. On toki tärkeää, että laissa on kiusaamisen nollatoleranssi, mutta käytännön arjessakin täytyy olla hyvä laatu ja puitteet hyvälle työlle.

Ja lasten oikeus päivähoitoon olisi tullut palauttaa. Se on selkeästi myös tuossa vihreiden vastalauseessa.

Koulutustason nosto on kannatettavaa itsessään, mutta pohdin ryhmäkokojen ja työvoiman saatavuuden kannalta sitä, kuinka hyvin toimiva arjessa on tuo tiukka korkeakoulututkintorajaus.

15.11 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusi varhaiskasvatuslaki on merkittävä askel kohti lapsilähtöisempää varhaiskasvatusta. Tämä on laki, joka lähtee selkeästi lapsen etua ajatellen, ja sen takia sen merkittävyys on suuri.

Yhdyn näihin, mitä on tullut täällä muissakin puheenvuoroissa kiusaamisen ehkäisystä, että se on todella hieno asia, että se on nyt saatu lakitasolle.

Ja sitten se, mikä on erityisen tärkeätä lapselle, joka tarvitsee paljon tukea — hän tarvitsee sitä usein sekä sosiaali- ja terveydenhuollon puolella että opetuksen puolella tai muiden toimijoiden puolella — on se, että lakiin saadaan velvoite tehdä yhteistyötä, moniammatillista yhteistyötä, mikä antaa selvästi paremman lähtökohdan jatkossa nimenomaan lapsen etua ajatellen kokonaisen hoitopolun turvaamiseksi.

15.12 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että varhaiskasvatusasiat saadaan opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle sosiaali- ja terveysministeriön rootelista. Tämä on hyvää kehitystä ja linjaa hyvin sitä koko lapsen varhaista elämää ihan pienestä asti sinne asti, kun lähdetään sitten vaikka nyt yliopistoon opiskelemaan taikka ammattikouluun, minne vain mennäänkin.

Mutta iso asia on jäänyt tässä keskustelussa minun mielestäni aika pienelle huomiolle, ja se on kuntien talous. Tällä vaalikaudella kuntien talous on vahvistunut todella roimasti. Viime vaalikaudella oli kriisikuntia — en jaksa edes muistaa, paljonko niitä oli — mutta nyt niitä taitaa olla enää muutama, onko niitä enää ollenkaan. Joka tapauksessa kuntien taloudestahan kaikki lähtee. Kunnat järjestävät tämän opetustoimen sataprosenttisesti, ja sieltä kautta nousee se, [Jari Myllykoski: Valtionosuudet on laskeneet!] pystytäänkö lapsille järjestämään asianmukainen koulutus ja päivähoito ja kaikki tähän liittyvät asiat. Ja kun kuntien talous on kunnossa, silloin varmasti voidaan mennä asetettujen minimien yli reilusti.

Tässä keskustelussa oppositiosta on esitetty, että muka olisi varhaiskasvatusta estetty tai jopa poistettu joltakin ryhmältä. Sehän ei pidä paikkaansa. Toivoisin kuitenkin, vaikka kuinka oppositiopolitiikkaa tehdään, että pysyttäisiin edes kohtuullisesti kuitenkin totuudessa.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on vielä jonkin verran puheenvuoropyyntöjä. Me nyt hiljalleen alamme lopettelemaan tätä debattia, koska välillä mennään tuohon puhujalistaan, mutta otetaan seuraavaksi edustaja Tolppanen.

15.13 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olisin kyllä odottanut tästä laista sitä, että tässä olisi määritelty ryhmäkokoja pienemmiksi kuin ryhmäkoot tällä hetkellä ovat. Sen lisäksi tästä puuttuu erityisesti erityislasten huomioiminen: diabeetikot, ADHD:t, ADD:t. Silloin kun minä olin päiväkodissa töissä, oli aina yksi ylimääräinen ihminen silloin, kun ryhmässä oli erityislapsia.

Subjektiivisen päivähoidon palauttaminen: Subjektiivisen päivähoidon pitäisi kuulua kaikille lapsille, etenkin vähävaraisten lapsille ja työttömien lapsille. Nimittäin monessa perheessä tilanne on se, että päiväkoti on ainoa paikka, missä lapsi saa koko päivän aikana

lämpimän ruokansa, ja se on erittäin iso asia. Ja se on myöskin sosiaalisen kehityksen kannalta hyvä asia.

Sitten tästä koulutuksesta: toivoisin, että tässä jossakin otettaisiin huomioon se, että sosiaalikasvattajat ovat juuri niitä ihmisiä, jotka katsovat sitä tilannetta kokonaisvaltaisesti ja näkevät sen perheen tilanteen ja sen perheen tilanteen taakse, koska sekin täytyy ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvoinnin kannalta.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä kolme vastauspuheenvuoroa vielä, ja sen jälkeen mennään ainakin joksikin aikaa puhujalistalle. Nämä kolme henkilöä ovat Ala-Nissilä, Multala ja Myllykoski.

15.15 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Todella tässä laissa mennään varhaiskasvatuksessa taas eteenpäin, ja on tullut uusia elementtejä, kuten lasten kiusaamiseen puuttuminen lainsäädännöllä.

Puhemies, kuitenkin vähän harmittaa ja minä saan näissä keskusteluissa aina näppylöitä, kun taloudellisten realiteettien huomioon ottamista vastustetaan lapsiin vetoamalla. Meillähän tosiasiassa otettiin viime vaalikaudella velkaa 7 miljardia vuodessa, nyt 5 miljardia, kun vaalikausi alkoi. Kun me jaamme sen vuosittain syntyvien lasten määrällä, joka on enää noin 50 000, niin se tarkoittaa, että me sille lapselle, syntyvälle lapselle, siitä vuosittaisesta lisävelasta asetamme sen 100 000 euroa varhaiskasvatuslahjaksi äitiyspakkaukseen. Emmehän me niin voi tehdä Suomessa lapsille, vaan kyllä nämä taloudelliset realiteetit täytyy myöskin lainsäädännössä ottaa huomioon. [Li Andersson: Leikataan palveluita vaan!] Tässäkin kehysriihessä voitiin 10 miljoonaa tuoda lisää tähän vielä [Puhemies: Aika!] rahaa, mutta tämä on tärkeä huomata.

Puhemies Paula Risikko: Tuohon äskeiseen listaan edustaja Elomaan vielä lisään. Sitten myös oppositiopuolueet ovat saaneet suhteellisesti yhtä paljon puheenvuoroja.

15.16 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ehkä keskustelusta kuuluu, niin tämän lain muutosten peruslinjasta on hyvinkin laaja yhteisymmärrys. On kuitenkin nyt todettava se, että myös valiokunnassa kuulemamme asiantuntijat ovat todenneet sen, että kun pedagogiikan osaamistasoa nostetaan niin, että tulevaisuudessa kaksi kolmesta varhaiskasvattajasta on korkeakoulutuksen saaneita, niin myös pärjääminen siellä varhaiskasvatuksessa paranee niissä suuremmissakin ryhmäkoissa. Ja tämähän on myös tutkimuksilla todettu, että mitä korkeampi pedagoginen osaaminen, sitä paremmin varhaiskasvatuksen tavoitteet toteutuvat, ja sen vuoksi tämän lain tavoitteet siitä, että pedagogista osaamista ja kasvattajien osaamista nostetaan, ovat erittäin tavoiteltavia.

15.17 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On oikeastaan helppo jatkaa tuosta äskeisestä ja täällä edellä käytetyistä puheenvuoroista. Me olemme todenneet yhdessä täällä, ja myös mediat, että köyhyys periytyy. On hirvittävän tärkeää, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden oppimisen ensialulle, että hänellä on subjektiivinen oikeus saada sitä varhaiskasvatusta, joka auttaa sen koulupolun alkuun. [Sari Multala: Kyllä on!] — Pitää olla, pitää olla yhtäläinen oikeus. Nyt sitä ei ole. — Tämä on minun mielestäni se kaikkein tärkein asia, jos me haluamme ehkäistä syrjäytymistä. Tämmöisille oppimisvaikeuksisille henkilöille kuin edustaja Myllykoski, jolla todettiin lukihäiriö

vasta kahdeksannella luokalla, on hyvä, että siellä on mukana myös huippuammattilaisia eli korkeakoulutettuja lastentarhanopettajia, jotka vastaavat koulutuksesta. Mutta me tarvitsemme myös sosiaalista osaamista siellä, ja pidetään niistä opintopoluista huolta, että myös sosiaalipedagogit pääsevät mukaan tähän ketjuun.

15.18 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasta on suojattava kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä. Tämä kiusaaminen on noussut monessa asiassa esille. Sitä on valitettavasti lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, varsinkin peruskoulussa ja myös päiväkodeissa. Erittäin hyvä on, että tämä asia nostetaan nyt lakitasolle ja siihen puututaan. Mutta tämän yhteydessä haluan muistuttaa myös siitä, että kiusaamisen ehkäisyn pitää tulla otetuksi huomioon varhaiskasvatuksen parissa työskentelevän perus- ja täydennyskoulutuksessa. Samoin perussuomalaiset ovat sitä mieltä, että nollatoleranssi kiusaamisen suhteen pitää koulumaailmassa saavuttaa nopeasti.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

15.19 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa rouva puhemies! ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.” Näin tosiaan totesi varhaiskasvatuksen ammattilainen tällä viikolla, kun päiväkodin pihalla kerroin, minkälaiseen näkemykseen olen lakiesityksestä päätynyt sen valiokuntakäsittelyn jälkeen. Siis toistan: ”Hyvä, että huomaatte, mikä on oikeasti tärkeää.”

Nimittäin varhaiskasvatuksessa on kolme asiaa, jotka todella ovat tärkeitä ja ylitse muiden.

Ensinnäkin, juuri niin kuin edustaja Myllykoski tuossa aivan hetki sitten totesi, todellakin lasten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, kaikkien lasten yhtenäinen subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus kaikkialla Suomessa on megaluokan asia, josta tässä kohtaa on syytä puhua. Palaan vielä puheenvuorossani tähän erotteluun niin sanottuihin 20-tuntisiin, joka on ollut järkyttävä virhe. Tulemme siihen vielä kohta.

Toinen asia, joka on tietysti tärkeä, on varhaiskasvatuksen laatu. Laatu rakentuu sellaisista asioista kuin ryhmäkoot, aikuisten määrä, erityinen tuki eli varhainen ongelmiin puuttuminen ja henkilöstön osaaminen ja koulutus.

Ja tärkeää on tietenkin se, että mahdollisimman moni lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Kuten edustaja Eloranta täällä jo aiemmin totesi, meidän tilanteemme on tässä eurooppalaisittain vertailtuna varsin heikko.

Arvoisa puhemies! Suomalainen varhaiskasvatus on ollut maailman tasolla huippua. Olemme olleet jopa radikaali edelläkävijä siinä, miten suhtaudumme lapsiin, lapsen kykyihin, ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Mallimme yhdistää kasvatus ja hoito — niin sanottu educare-malli, jossa jokainen tilanne on oppimistilanne — on todettu toimivaksi. Muutama vuosi sitten olimme maailman ykkösiä viidenkymmenen maan vertailussa, jossa luotiin niin kutsuttu Starting well -indeksi. Olen saanut itse olla mukana kansainvälisissä hankkeissa, joissa suomalaista varhaiskasvatusta ja sen arvoja on haluttu toteuttaa muissa maissa. Meidän mallimme on ollut vakuuttava ja myös kiinnostava, ja se vakuuttaa, koska se perustuu tutkimukseen.

No, tätä maailman parasta varhaiskasvatusta nykyhallitus on uudistanut. Ensin rapautettiin yhdenvertaisuus, kun lapset siis jaettiin kahteen kastiin, toiset niin sanottuihin 20-tuntisiin sen perusteella, että vanhemmat ovat työttömiä tai muuten kotona. Tätä siis tarkoittaa subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen, jota onneksi esimerkiksi täällä

Helsingissä emme alun perinkään ottaneet käyttöön. Laatua on heikennetty myös suurentamalla ryhmäkokoja ja vähentämällä aikuisten määrää ryhmissä. Eli sanon sen nyt selkokielellä: tämä kolmen vuoden uudistustyö on heikentänyt lasten yhdenvertaisuutta ja varhaiskasvatuksen laatua. Ja nyt meillä on sitten tämä laki. Se ei korjaa näitä perustavanlaatuisia asioita. Se ei korjaa subjektiivista oikeutta kaikille lapsille, se ei korjaa ryhmäkokoja eikä myöskään tuo varhaiskasvatukseen kaivattua erityistukea ja lisäosaamista varhaiseen puuttumiseen.

Arvoisa puhemies! Lain valiokuntakäsittelyn aikana onkin ollut harmittavaa kuunnella, kun asiantuntijat yksi toisensa jälkeen ovat nimenomaan valitelleet juuri tätä megaluokan asioiden puuttumista samalla, kun ovat sitten totta kai kiittäneet monia yksityiskohtia, joista olemme tienneet, että meidän lainsäädännöstämme on niitä puuttunut. Tarvitsemme siis varhaiskasvatuksen kokonaisuudistuksen, sellaisen tulevaisuuden uudistuksen, jonka lähtökohtana on todellinen lapsen etu ja kaikkien lasten yhdenvertainen asema, varhaiskasvatuksen laatu ja kaikkien lasten osallistuminen.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen kehittäminen on SDP:n tärkeimpiä prioriteetteja. Laadukas, kaikkien lasten ulottuvilla oleva varhaiskasvatus antaa hyvän pohjan ponnistaa elämässä eteenpäin, ja perheille varhaiskasvatus on tuki ja turva työn ja muun elämän yhteensovittamisessa.

Käyn läpi SDP:n varhaiskasvatusnäkemyksen ydinkohdat, jotka ovat ohjanneet työtämme myös valiokuntakäsittelyssä. Pitkän aikavälin tavoitteena on tehdä varhaiskasvatuksesta maksutonta. Se nostaisi varhaiskasvatuksen osallistumisastetta merkittävästi. SDP haluaa myös palauttaa kaikille lapsille, siis niin työttömien ja perhevapailla olevien kuin muuten kotona olevien vanhempien lapsille, subjektiivisen oikeuden kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Kysehän on siis lapsen oikeudesta, ei jostain perheen elämäntilanteesta seuraavasta tarpeesta.

SDP haluaa uudistaa lapsiryhmien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisen ryhmäkokosääntelyn. Tavoitteena on ryhmäkoot, jotka mahdollistavat jokaisen lapsen tarpeiden huomioinnin. SDP:n mielestä varhaiskasvatukseen tulisi ulottaa kolmiportaisen tuen kaltainen erityistuki, joka meillä on peruskoulussa mutta ei siis täällä varhaisimmissa tilanteissa, vaikka kaikki vannovat varhaisen puuttumisen nimeen. Ei riitä, että se tuodaan myöhemmin. Se on ydinkohta tässä vaiheessa.

Lisäksi suomalaisen varhaiskasvatuksen mallin vahvuus — tämä ajatus siitä, että kasvatus, opetus ja hoito yhdistyvät educare-mallissa — on syytä nostaa edelleen keskiöön, kun valmistellaan huolella henkilöstön koulutus- ja osaamistasoa ja pedagogisten valmiuksien lisäämistä huomioiden kaikki henkilöstöryhmät. Ja lopuksi SDP kannattaa tietysti lähipäiväkotiperiaatetta osana lähikoulupolkua. Se pitää soveltuvassa määrin ulottaa tänne varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Esitimme SDP:n sivistysvaliokuntaryhmänä valiokunnassa tältä pohjalta merkittäviä parannuksia ja teimme myös lakialoitteen subjektiivisen oikeuden palauttamisesta lakitasolle. Keskeisiä parannuksia ovat subjektiivisen ohella ryhmäkokokysymys ja varhainen puuttuminen. Lisäksi esitimme useita muita laatuun ja henkilöstön kouluttautumiseen ja pätevöitymiseen liittyviä muutoksia, kuten edustaja Eloranta jo edellä kävi läpi. Näistä pykälistä äänestämme sitten myöhemmin.

Hallituksen painotukset jättävät siis ratkaisematta suurimmat varhaiskasvatuksen epäkohdat, subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen ja ryhmäkokojen järkevän mitoittamisen ensin vuoden 2015 tasolle ja jatkossa mieluummin pienemmiksi kuin suurem-

miksi. Lisäksi tämä esitys ei tuo mitään etenemispolkua kohti maksutonta varhaiskasvatusta.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohta, jonka haluan nostaa esiin ja johon myös edustaja Gustafsson täällä viittasi, liittyy lain valmisteluun. Hallituksen esitys tuotiin tänne eduskuntaan muodossa, joka on kurjalla tavalla ja tarpeettomasti luonut jännitteitä henkilöstön keskuuteen. Me kaikki tiedämme sen saamistamme viesteistä. Voiko tällaista ongelmien ja ristiriitojen siirtämistä eduskuntaan pitää hyvänä valmisteluna — vielä, kun on kyse alasta, jonka jokapäiväinen tehtävä on luoda turvallista ja myönteistä ilmapiiriä lapsille? No, onneksi kasvattajat ovat viisaita. Luotan heidän kykyynsä rakentaa hyviä työyhteisöjä myös jatkossa siellä, missä ollaan niin sanotusti maailman aurinkoisella puolella.

Eli kuten alussa siteeraamani varhaiskasvatuksen ammattilainen totesi, me kyllä huomaamme, mikä on oikeasti tärkeää. Samaa viisautta toivon myös tälle salille, kun käsittelemme tämän lain täällä loppuun. — Kiitos.

15.26 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien mielestä tällä lakiesityksellä olisi tullut kehittämisen lisäksi myös korjata ne merkittävät heikennykset, mitä varhaiskasvatukseen on tehty tällä vaalikaudella. Varhaiskasvatuksen suurimmat ongelmat ovat henkilöstön liian vähäinen määrä koko toiminta-aikana, liian suuret ryhmäkoot, vaihteleva laatu ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen sekä henkilöstön jaksaminen. Lisäksi työn arvostus ja — on myöskin selkeästi todettava — palkkaus eivät vastaa tehtävän merkityksellisyyttä ja vaativuutta. Näihin seikkoihin lakiesitys ei tuo parannusta. Lakiesitysluonnoksen lausuntokierroksella ei esitettyä kritiikkiä ole lakiehdotuksessa otettu huomioon, ja näihin isoihin megaluokan kysymyksiin — vaikka asiantuntijat niihin voimakkaasti puuttuivat sivistysvaliokunnassa — ei hallituspuolueilla ollut halua, tahtoa puuttua.

Lakiesityksessä korostetaan lapsen edun ensisijaisuutta — totta kai. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen ja yli kolmivuotiaiden ryhmäkokojen kasvattaminen Sipilän hallituksen toimesta sotii kuitenkin räikeästi tätä periaatetta vastaan — siis lapsen edun ensisijaisuutta. Ja nyt käsittelyssä olevassa laissa nämä heikennykset tulisi kumota. Me sosiaalidemokraatit äänestimme valiokunnassa ja äänestämme isossa salissa, jotta nämä heikennykset kumottaisiin. Tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on johtanut siihen, että kuntakohtaiset ratkaisut eroavat toisistaan ja kaikilla lapsilla ei ole enää yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa astui 1. päivä elokuuta 2014 voimaan uusi yhtenäinen oppilas- ja opiskelijahuollon laki, joka takaa psykologi- ja kuraattoripalvelut kaikille kouluasteille: esiopetukseen, perusopetukseen sekä lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin. On välttämätöntä, että sama oikeus psykologipalveluun koskee myös varhaiskasvatusta. Se on tärkeää varhaiskasvatuksessa olevien lasten, heidän perheidensä ja varhaiskasvatuksen vaativaa työtä tekevien ammattilaisten kannalta. Tähänkin asiaan meillä on selkeä pykälämuutosesitys. Saimme kuunnella sivistysvaliokunnassa tästä asiasta erinomaisia asiantuntijoita, ja olisi voinut ajatella, että valiokunta olisi voinut yksimielisesti hyväksyä ja tehdä nämä muutokset. Näen myöskin niin, että psykologi osana varhaiskasvatuksen arkea tukee myös koko henkilöstön osaamista ja jaksamista ja varmistaa näin osaltaan päivähoidon laatua.

Arvoisa puhemies! Tästä henkilöstön rakenteesta ja kelpoisuusvaatimuksesta: se on yksi tämän hallituksen esityksen heikko lenkki, heikko kohta, vakava valuvika, johon valiokun-

ta yksimielisestikin totesi poikkeuksellisen vahvalla tekstillä seuraavaa: ”Valiokunta toteaa, että keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu.” Siis yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu. Tämä oli niin vahva muotoilu, että muuten oikeinkin hyvä sivistysvaliokunnan puheenjohtaja Puumala, joka nyt on hetkeksi poistunut, omassa esittelypuheenvuorossaan pyöristi tätä kohtaa niin, että hän sanoi ”hieman epäonnistunut muotoilu” — No, sitä sattuu.

Yhtenä suomalaisen varhaiskasvatuksen kulmakivenä pidetään henkilöstön moniammatillisuutta. Tästä tulee pitää jatkossakin kiinni. Sosiaalidemokraattien mielestä varhaiskasvatuksen moniammatillisuus toteutuu parhaiten siten, että päiväkodissa työskentelee sekä kasvatustieteen kandidaatteja, sosionomeja että lastenhoitajia. [Sari Multala: Hyvä!] Sosionomi voi vastata moniammatillisesta verkostotyöstä — perhekeskukset, sote-palvelut, mahdolliset sellaiset, neuvola, koulut, erityisopetus — ja varhaiskasvatuksessa toteutettavasta matalan kynnyksen perhetyöstä. Pedagoginen vastuu tulee jatkossakin jakaa varhaiskasvatuksen kandidaattien ja sosionomien kesken perustuen sosionomien koulutukseen sisältyviin pedagogisiin opintoihin. Sosionomien kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään tulee määritellä siten, että sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon sisältyvät varhaiskasvatukseen ja sosiaalipedagogiikkaan suuntautuneet vähintään 60 opintopisteen laajuiset opinnot sekä opettajan pedagogiset opinnot tutkintoon sisältyneenä tai sen lisäksi, antavat kelpoisuuden varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään. Korostan ja korostamme sitä, että varhaiskasvatuksen parissa työskenteleville henkilöille pitää rakentaa täydennyskoulutusreittejä osaamisensa ja kelpoisuutensa päivittämiseen. Tavoitteena tulee olla, että kaikilla varhaiskasvatuksen parissa työskentelevillä on varhaispedagogiikan osaamista.

15.34 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Alkuun on pakko todeta, että eduskunnan tehtävä on säätää lakeja ja sivistysvaliokunta on tehnyt juuri sitä työtä, joka sivistysvaliokunnalle kuuluu, ja täsmentänyt tulkintaa hallituksen esityksen yksityiskohtaisista perusteluista. Tämä on juuri se tehtävä, mikä meille kuuluu: tuoda esiin ne täsmennystarpeet ja mahdollisesti täydennystarpeet, joita lakiesityksissä on. Tätä ei voi kutsua huonoksi lainvalmisteluksi vaan aivan normaaliksi prosessiksi.

Arvoisa puhemies! Täällä eduskunnassa täysistuntosalissa meitä kohden katsoo Wäinö Aaltosen Tulevaisuus-teos. Se muistuttaa meitä joka päivä siitä, että teemme päivittäin töitä tulevien sukupolvien eteen. Tänään meillä on todellinen tulevaisuuslaki täällä käsittelyssämme.

Uusi varhaiskasvatuslaki määrittää ensi kertaa lapsen edun toteutumisen ensisijaisesti huomioitavaksi varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä. Laki turvaa jokaisen lapsen oikeuden pedagogisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen. Lapsen edun ensisijaisuus on lain merkittävin uudistus. Kiusaamisen ehkäisy kirjataan myös lakiin ensimmäistä kertaa. Lasta tulee lain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Turvallinen lapsuus kuuluu jokaiselle lapselle, ja tämä nostetaan nyt myös lain tasolle. Uudessa varhaiskasvatuslaissa toteutetaan nyt kokonaan varhaiskasvatuksen siirto sosiaalipuolen lainsäädännöstä opetuspuolelle ja varhaiskasvatus nähdään näin myös selkeämmin osana koulupolkua. Varhaisten vuosien merkitys lapsen kehitykselle tunnistetaan entistä paremmin, ja uuden lain mukaiset varhaiskasvatuksen tavoitteet tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

Arvoisa puhemies! Jatkossa kaksi kolmasosaa kaikesta varhaiskasvatuksen henkilökunnasta on korkeasti koulutettuja, joko kasvatustieteiden kandidaatteja tai varhaiskasvatuksen sosionomeja. Henkilöstön koulutus- ja osaamistason nosto parantaa tutkimustenkin mukaan varhaiskasvatuksen laatua. Samalla myös pedagogisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden osuus kasvaa.

Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tekevät päivittäin erittäin tärkeää työtä. Omatkin lapseni saavat päivittäin hoivaa, kasvatusta ja opetusta turvallisessa ympäristössä. Tästä suurin kiitos kuuluu omistautuneille ammattilaisille.

Uudella varhaiskasvatuslailla vahvistetaan moniammatillista työyhteisöä, jossa jokaisen ammattiryhmän edustajalla on oma tärkeä tehtävänsä. Nyt ehdotuksen mukaan eri ammattiryhmien nimikkeet selkiytetään myös lain tasolla. Tehtävien tarkemmasta sisällöstä ei säädetä yksityiskohtaisesti lain tai perusteluiden tasolla, koska ne ovat operatiivista toimintaa ja kuuluvat työnantajien tehtäviin.

Kelpoisuusvaatimuksia tarkistetaan, mutta julkisuudessa virheellisesti esitetyn väitteen osalta haluaisin todeta, että kukaan, joka tällä hetkellä saa kelpoisuuden lastentarhanopettajien tehtäviin, ei tule sitä tämän lain muutoksen myötä menettämään. Tämä koskee paitsi työssä olevia, myös opiskelunsa aloittaneita sosionomeja. Käytännössä tämä tarkoittaa, että siirtymäkauden aikana ja sen jälkeen osa varhaiskasvatuksen opettajista on koulutettu ammattikorkeakouluissa ja osa yliopistoissa.

Lain henkilöstörakennetta koskevien muutosten osalta siirtymäaika on pitkä, ja täysimääräisesti ne astuvat voimaan vuonna 2030. Tämä antaa kunnille mahdollisuuden varautua henkilöstörakenteesta aiheutuviin muutoksiin, ja myös valtakunnallisesti pystytään lisäämään tarvittavia koulutusmääriä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyn aikana asiantuntijakuulemisissa esitettiin huoli siitä, että päiväkodin mitoituksesta poikkeaminen estää laadukkaan ja turvallisen varhaiskasvatuksen toteuttamista. Käytännöt poikkeamissäännön osalta ovat tällä hetkellä vaihtelevia ja jopa lakia rikkovia. Sivistysvaliokunta yhtyi esitettyyn arvioon siitä, että sijaisten puute varhaiskasvatuksessa vaarantaa laadukkaan ja turvallisen varhaiskasvatuksen toteutumisen. Valiokunnan lausumaehdotuksessa edellytetäänkin, että jatkossa seurataan ja arvioidaan päiväkodin henkilöstön mitoituksesta poikkeamista koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta ja ryhdytään tarvittaessa lapsen edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin.

Sivistysvaliokunta on tunnistanut ongelman ja lausunut tästä painokkaasti. Varhaiskasvatuksessa on varmistettava resurssit, joilla tilapäinen poikkeama henkilömitoituksessa koskee aidosti ennakoimattomia ja väliaikaisia tilanteita. Jokaisella, siis aivan jokaisella lapsella, tulee olla oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön, ja varhaiskasvatuksen henkilöstöllä tulee olla oikeus tehdä työtään niin, että varhaiskasvatuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka nyt etenemmekin merkittäviä harppauksia varhaiskasvatuksen järjestämisessä, jää työtä vielä tehtäväksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee asettamaan kehittämisfoorumin, jonka tehtävänä on pohtia henkilöstön joustavia koulutuspolkuja uusien kelpoisuusvaatimusten täyttämiseksi. Koulutuksellisia umpiperiä ei halua kukaan. Sivistysvaliokunta perääkin varhaiskasvatuksen koulutusfoorumin pikaista käynnistämistä, jotta joustavat koulutuspolut toteutuvat ja kohtuullisilla opinnoilla voi saavuttaa riittävät pätevyydet.

Hallitus on esityksessään todennut, että varhaiskasvatuksen tuen määrittely ja muun muassa sairaalavarhaiskasvatuksen asema määritellään jatkotyönä. Sivistysvaliokunta toteaa, että tämä on keskeisin lain kehittämistarve tulevaisuudessa. Ehkä myös toisin kuin täällä on annettu ymmärtää, asiantuntijat ovat melko vaihtelevaa mielipidettä esittäneet siitä, kuinka tämä tuki tulisi järjestää. Sen vuoksi on hyvä, että tämäkin valmistellaan huolella.

Uudistuksen toteutumista on seurattava tiiviisti. Meidän on varmistuttava siitä, että saamme nostettua lastentarhanopettajien koulutusmääriä niin, että henkilöstörakenteen uudistus pystytään pitkän siirtymäajan jälkeen toteuttamaan vuoden 2030 alusta lähtien.

Kun käännämme katseen varhaisiin vuosiin, olemme oikealla tiellä syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä. Varhaiskasvatus tasaa perhetaustasta johtuvia eroja ja lisää mahdollisuuksien tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksella on positiivisia vaikutuksia myöhemmälle koulupolulle. Pidetään huolta siitä, että suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä on jatkossakin maailman huippua. Lapsemme ansaitsevat sen.

15.41 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Igen är ett viktigt, oerhört viktigt, steg taget. Lagen vi diskuterar i dag innebär att det pedagogiska kunnandet inom vår småbarnspedagogik stärks. Det här är viktigt, och det är någonting som vi har väntat på ganska länge. Samtidigt stärker man också det mångprofessionella samarbetet inom småbarnspedagogiken i och med den här principiella fördelningen, en tredjedel, en tredjedel och en tredjedel, och jag ser det här som oerhört viktigt. Med tanke på en kvalitativ småbarnspedagogik behövs allas kunskap, alla de olika yrkesgrupper som jobbar inom småbarnspedagogiken behövs för att skapa en god kvalitet inom småbarnspedagogiken. Därför är jag mycket glad över den här personalsammansättningen som föreslås i den här lagen. Den finländska educare-modellen har vi redan talat om här tidigare i dag, och jag tycker att den också vinner på det här lagförslaget. Så här finns oerhört mycket gott som vi ska glädjas över åt med tanke på kvaliteten i småbarnspedagogiken.

Men bästa talman, inget lagförslag är perfekt, och det som vi har uppfattat som mindre bra i det här lagförslaget är att regeringen fortfarande tillåter större grupper för barn över tre år samt att man tillåter att den subjektiva rätten till dagvård begränsas. Vi vet att det här har negativ inverkan på kvaliteten inom småbarnspedagogiken, så om regeringen skulle ha tagit tillbaka de här möjligheterna man har gett kommunerna så tror jag att vi skulle ha haft ett ännu — ett ännu — bättre lagförslag att behandla här i dag.

Arvoisa puhemies! Lastenhoitajien tulevaisuus on pohdituttanut meitä valiokunnassa, ja olemme paljon keskustelleet siitä, että lastenhoitajien mahdollisuuksiin työllistyä ja lisäkouluttautua tulee kiinnittää huomiota nyt, kun seurataan tämän lain vaikutuksia. Ylipäätänsä valiokunta on aika monesti pannut merkille, että tulee kiinnittää huomiota siihen, miten joustavasti voidaan lisäkouluttautua siinä, missä halutaan ja missä on tarvetta. Jos joku lastenhoitaja haluaa lukea ja lisäkouluttautua, sen pitää olla mahdollista joustavasti, ja se voi tapahtua työn ohella, mutta tämä periaate koskee myös muita ammattiryhmiä varhaiskasvatuksessa. Se on äärimmäisen tärkeätä, että pystymme takaamaan ja turvaamaan joustavia opintopolkuja kaikille niille, jotka kokevat, että he tämän lain myötä tarvitsevat lisäkoulutusta.

Arvoisa puhemies! On myös hyvin tärkeätä seurata sitä, miten hyvin nämä koulutuspaikat lastentarhanopettajien kohdalla riittävät. Hallitus on jo sopinut yliopistojen kanssa li-

säpaikoista, ja on äärimmäisen tärkeätä seurata, riittävätkö nämä paikat vai tuleeko ensi kaudella myös lisätä näitä, koska tiedämme, että tällä hetkelläkin löytyy alueita, missä on huutava pula lastentarhanopettajista, joten tämä on äärimmäisen tärkeätä sitten lisätä näitä koulutuspaikkoja, jos näyttää siltä, että emme pääse tähän tavoitteeseen, että yksi kolmasosa olisi varhaiskasvatuksen kandeja.

Talman! Jag är glad över att utskottet fäst uppmärksamhet vid den svenskspråkiga personalens behörighetsgrad. Vi har fått ta del av sakkunnigutlåtanden där man konstaterar att 36 procent av de svenskspråkiga barnträdgårdslärarna i de fyra kommunerna här i huvudstadsregionen, det vill säga Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla under hösten 2017 var obehöriga, 36 procent. Det är en mycket större siffra än på finskt håll, och då är jag glad över att man också kommer att följa upp tillgången till svenskspråkig behörig personal inom småbarnspedagogiken. För om vi inte har behörig personal så kommer vi inte heller att uppnå lagens goda målsättningar.

Arvoisa puhemies! Olen myös erittäin iloinen, että valiokunta on niin vahvasti kiinnittänyt huomiota viittomakielisten lasten oikeuteen saada laadukasta varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään. Meillä valiokunnalla on ponsi, yksimielisesti hyväksytty, jossa todetaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin siten, että viittomakielisten oikeus saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään, joko suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä, turvataan.” Olen erittäin iloinen tästä lausumasta sen takia, että edellisellä kaudella hyväksyimme viittomakielilain, joka takaa palveluita viittomakielisille, ja tämä on nyt seuraus siitä. Olen iloinen, että valiokunta ja toivon mukaan koko eduskunta on johdonmukainen ja haluaa parantaa myös viittomakielisten lasten oikeutta saada varhaiskasvatusta omalla äidinkielellään.

15.48 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen esitystä uudeksi varhaiskasvatuslaiksi on tämänkin päivän keskustelun aikana hallituspuolueiden edustajien toimesta kuvailtu suurena edistysaskeleena varhaiskasvatuksen laadun ja lapsen edun näkökulmasta.

Esityksessä on toki paljon hyviä puolia, ja tavoite henkilöstön koulutustason nostosta on kannatettava, mutta esitys on silti monella tapaa kuvaava esimerkki tämän hallituksen varhaiskasvatuspolitiikan ongelmista ja epäkohdista. Siksi tähän esitykseen on tehty lukuisia muutoksia niin yhteisesti valiokunnan käsittelyn yhteydessä kuin opposition toimesta vastalauseiden muodossa, ja yhdyn siihen kritiikkiin, mitä tässä aikaisemmissa puheenvuoroissa on esitetty tätä lain valmistelua kohtaan.

Tulen tässä puheenvuorossani keskittymään erityisesti kahteen keskeiseen kokonaisuuteen, ensinnäkin siihen, miksi tässä esityksessä ei ole korjattu niitä virheitä, jotka viime vuosien aikana varhaiskasvatuspolitiikassa on tehty, ja toisena ovat nämä paljon huomiota ja keskustelua herättäneet linjaukset henkilöstön kelpoisuuksista ja henkilöstöpolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Kuten hyvin usein on tapana tässä salissa lausua, tosiasioiden tunnustaminen on kaiken viisauden alku. Niin on myös sen tunnustaminen, että tuli tehtyä virhe. Varhaiskasvatuksen laatuun panostaminen ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen ovat yleisesti tunnustettuja ja kannatettuja tavoitteita. Laadukas varhaiskasvatus tukee lasten myöhempää oppimista ja lisää lasten tasa-arvoa. Tätä mieltä on myös hallitus, ainakin jos ministereiden puheenvuoroja kuuntelee. Oudointa hallituksen politiikas-

sa on kuitenkin se, että hallitus ei ole ollut valmis korjaamaan kautensa alussa tekemiään vahinkoja. Tältä osin hallituksen varhaiskasvatuspolitiikassa puheet ja teot ovat siis pahasti ristiriidassa.

Edustaja Ben Zyskowicz on myöntänyt olleensa väärässä, kun kannatti subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamista, ja kokoomuksen kansanedustaja ja sivistysvaliokunnan varapuheenjohtaja Sari Multala on kutsunut päätöstä kasvattaa ryhmäkokoja häpeäpilkuksi. Silti nämä epäkohdat jätetään tämän esityksen yhteydessä ennalleen. Subjektiivista päivähoito-oikeutta ei palauteta yhtäläisenä kaikille lapsille eikä ryhmäkokojen kasvattamista yli 3-vuotiaiden kohdalla peruuteta.

Valiokunnan kuulemisissa subjektiivisen päivähoito-oikeuden romuttaminen sai osakseen kritiikkiä monelta eri suunnalta, niin tutkijoilta, lapsijärjestöiltä, kunnilta kuin varhaiskasvatuksen henkilöstöjärjestöiltä. Vasemmistoliitto on sitoutunut palauttamaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden yhtäläisenä kaikille lapsille ja esittää sitä myöskin tämän lain käsittelyn yhteydessä pykälämuutoksena.

Sen lisäksi olen pettynyt siihen, että esityksessä ei vastata niihin viesteihin ja huoliin, jotka varhaiskasvatuksen kentältä erityisesti viime aikoina ovat nousseet. Ne liittyvät esimerkiksi osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ylisuuriksi kasvaneisiin ryhmiin, tilapäisiin poikkeamiin sekä vuorohoidon tarpeisiin saada erillinen mitoitus.

Myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden lopettaminen, tai rajaaminen, on siis tarkoittanut ryhmäkokojen kasvamista, sillä se on kasvattanut osa-aikaisessa hoidossa olevien lasten määrää. Kuten tiedämme, osa-aikaisesti varhaiskasvatuksessa olevien lasten ryhmien suhdeluku on merkittävästi heikompi kuin kokopäiväisissä ryhmissä. Se on lasten yhdenvertaisuuden ja myöskin henkilöstön jaksamisen ja varhaiskasvatuksen laadun kannalta erittäin iso ongelma. Henkilöstömitoituksen on vasemmistoliiton näkemyksen mukaan ehdottomasti oltava sama riippumatta siitä, kuinka paljon lapsi on varhaiskasvatuksessa.

Ongelmia on monin paikoin myös siinä, että säädetystä suhdeluvusta poiketaan tilapäisiin poikkeamiin viitaten. Kuntatasolla lakia siis tulkitaan säästöpaineista johtuen tavalla, jota lainsäätäjä ei ole tarkoittanut. Olen tyytyväinen siihen, että sivistysvaliokunta nosti tätä asiaa selkeästi lausumaan, jossa edellytetään seurantaa ja myös tarvittaessa lainsäädännöllisiä toimia. Tilapäinen ja lyhytaikainen ryhmäkokojen ylitys ei saa olla jatkuvaa eikä päivittäistä, ja se ei voi myöskään kestää koko toimintapäivän ajan. Vasemmistoliitto esittää tämän muotoilun tuomista suoraan asiaa koskevaan lakipykälään tilanteen selkeyttämiseksi.

Myös varhaiskasvatuksen yhä voimakkaampi siirtyminen voittoa tavoittelevien kaupallisten toimijoiden käsiin on herättänyt huolta. Puolanka ulkoisti äsken koko varhaiskasvatuksensa osakeyhtiö Touhulalle, joka siis on pääomasijoittajan omistuksessa. Myös varhaiskasvatuksen kentällä yksityistä sektoria dominoi kolme vahvaa isoa yritystä, ja huolta on herättänyt erityisesti se, miten yksityistäminen vaikuttaa lasten ja henkilöstön yhdenvertaisuuteen.

Yksityisen päiväkodin hoitosopimuksissa saatetaan määrätä esimerkiksi, että jos lapsella ilmenee tarvetta erityiseen tukeen tai hoitoon tai mikäli lapsen ruoka-aineallergia vaatii erityisiä poikkeusjärjestelyitä, hoitosopimus voidaan purkaa. Tällaiset ehdot asettavat lapset eriarvoiseen asemaan, eivätkä ne ole lapsen edun mukaisia. Tämän lisäksi kaupallisissa päiväkodeissa henkilöstöllä on keskimääräistä pienemmät palkat ja keittäjiä ja siivoojia palkataan vähemmän ja heidän tehtäviään kasautuu helposti lastentarhanopettajille ja lastenhoitajille, mikä siis suoraan myöskin heikentää varhaiskasvatuksen laatua. On myös

huomioitava, että päiväkotibisnes on vahvasti verovaroin tuettua, koska maksuihin voi hakea yksityisen hoidon tukea. Varhaiskasvatuksen kaupallistuminen vaikuttaa siis merkittävällä tavalla lasten ja henkilöstön asemaan, joten se ei voi olla vain paikallinen kysymys, vaan siitä on säädettävä valtakunnallisesti. — On harmillista, että ministeri vielä paikalla ollessaan ei kommentoinut tätä Puolangan esimerkkiä miltään osin.

Lapsiasiavaltuutetun tavoin vasemmistoliitto esittää, että varhaiskasvatuslaissa on säädettävä voitontavoittelun kiellosta yksityisessä varhaiskasvatustoiminnassa. Tämä siis vastaisi perusopetuslain 7 §:n 2 momenttia, jonka mukaan opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, ja se on yhä ajankohtaisempaa aikana, jolloin varhaiskasvatus halutaan nimenomaisesti kytkeä vahvemmin osaksi tätä suomalaista sivistyspolun kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Jatkan henkilöstölinjauksista sitten seuraavassa puheenvuorossa.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Nivala, olkaa hyvä. Taitaa olla ensimmäinen puheenvuoro, onneksi olkoon! [Eija Nivala: Kiitos!]

15.55 **Eija Nivala kesk:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat ja muut kuulijat! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi nostaa lapsen edun ensisijaiseksi varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä. Siitä ei voi kuin iloita. Tähän jo YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus meitä velvoittaa: turvaamaan lapsille oikeuden suojeluun ja huolenpitoon, osuuden yhteiskunnan voimavaroista sekä oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntaelämään. Keskeisiä periaatteita sopimuksessa ovat syrjinnän kielto, lapsen etu, lapsen oikeus elämään, henkiin jäämiseen ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten huomioon ottaminen.

Varhaiskasvatuksen tavoitteista esityksessä säädetään kuten tähänkin asti. Jos kymmenen kohdan listasta poimii vain teonsanat, varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää, tukea, toteuttaa, varmistaa, turvata, antaa, tunnistaa, kehittää ja toimia. Nämä ovat hyvin positiivisia, eteenpäin suuntautuvia ja selkeästi lapsen edun toteutumiseen tähtääviä tavoitteita.

Kiinnitän huomioni kohtaan 6. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Siis tavoite on antaa lapselle valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa. Riittääkö se? Mielestäni tavoitteet eivät ole tässä kohtaa kovin korkeita tai oikeammin syvällisiä. Mielestäni myös lapsen kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen identiteetin rakentuminen edellyttää varhaiskasvatuksessa aktiivisempaa tukea. Toisen taustan ymmärtämisen ja kunnioittamisen tavoite ei riitä silloin, kun lapsi pohtii ihmisen eksistentiaalisia peruskysymyksiä omakohtaisesti. Jo nelivuotias kysyy vaikeita kohdatessaan vaikkapa elämän haurauden ja kuoleman todellisuuden omassa lähipiirissään.

Toivon, että tavoitteeseen 10 on sisäänkirjoitettuna tavoite, joka täydentää kohdan 6 mielestäni ohutta tavoitetta. Siinä sanotaan, että varhaiskasvatuksen tavoitteena on ”toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä”. Tähän mielelläni luen myös kulttuurisen, uskonnollisen ja katsomuksellisen kasvatuksen.

Iloitsen siitä, että Opetushallituksen hyväksymien vuoden 2016 varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatukseen sisältyy myös katsomuskasvatusta, jossa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Tavoitteena tässäkin on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan mutta myös tukea lapsen kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä.

Opetushallituksen tammikuussa 2018 antama ohje varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksen toteuttamisesta ja uskonnollisista tilaisuuksista varhaiskasvatuksessa selkiytti koulujen ja päiväkotien tulkintoja ja käytäntöjä sekä yhteistyön mahdollisuuksia ja rajoja muun muassa seurakuntien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa seurakunta mainitaan esimerkkinä alueellisesta ja paikallisesta yhteistyötahosta. Myös muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa voidaan tehdä yhteistyötä. Erityisesti iloitsen pääjohtaja Olli-Pekka Heinosen allekirjoittamassa ohjeessa lauseesta: ”Lasten ihmettelylle annetaan tilaa ja heidän kanssaan pohditaan askarruttavia elämänkysymyksiä.”

16.01 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen merkitystä Suomen tulevaisuudelle ei voi kyllin korostaa. Tämä ympäristö, jossa iso osa lapsista viettää merkittävän osan lapsuusvuosistaan, vaikuttaa kodin lisäksi paljon jälkikasvun kehitykseen. Lapsille on taattava päivähoidossa turvallinen, terveellinen, virikkeellinen ja oppimiseen kannustava ympäristö. Varhaiskasvatuksen parissa työskentelevä henkilöstö on tämän osalta avainasemassa. Varhaiskasvatuslain muutosten lähtökohdan on oltava lapsen hyvinvointi, eikä tässä saa tinkiä eri ryhmittymien välisen eripuran takia. Päättäjien on ajettava puolueettomasti lasten etua.

Yksi keskeisimpiä ongelmakohtia varhaiskasvatuslaissa on henkilöstömitoitus ja kelpoisuusvaatimukset. Tällä hetkellä henkilöstöpula nakertaa monin paikoin varhaiskasvatuksen laatua. Kuinka tarjota lapsille sitä maailmankuulua laadukasta varhaiskasvatusta, jos henkilökunnan aika menee vaipanvaihtoon, pukemiseen sun muuhun niin sanotun päiväkotiarjen pyörittämiseen? Rekrytointisivut pursuavat päiväkotien työpaikkailmoituksia, eli pulaa työntekijöistä on. Tilanne on pitkän päälle kestämätön, ja tämä ongelmakohta tulisi saada ratkottua mahdollisimman pikaisella aikataululla.

Nyt käsillä olevassa lakiuudistuksessa ei kuitenkaan keskitytä ratkomaan alaa kalvavaa henkilöstövajetta, vaan lain tarkoitus on edistää varhaiskasvatuksen laatua uusilla henkilöstön kelpoisuusvaatimuksilla ja ryhmäkohtaisilla mitoituksilla. Uudistuksen myötä sopivan pätevyyden omaavien henkilöiden löytäminen voi hankaloitua monissa päiväkodeissa. Miten toimia pienemmällä paikkakunnalla tilanteessa, jossa ei työnhaussa olevia varhaiskasvatuksen maistereita kerta kaikkiaan ole tarjolla?

Suomalainen päivähoito on varsin arvostettua, ja varhaiskasvatuksen laatua pidetään hyvänä. Mihin ongelmaan uudet kelpoisuusvaatimukset oikeastaan ovat ratkaisu? Homma toimii tältä osin jo nyt hyvin, eikä päiväkodeissa kaivata lisää mahdollista hierarkiaa. Ja mitä tulee sosionomien pätevyyteen, niin monet asiantuntijat totesivat heillä olevan riittävät valmiudet ja pedagoginen osaaminen tarjota superlaadukasta varhaiskasvatusta päiväkoti-ikäisille lapsille. Sosionomi on lähtökohtaisesti pätevä lastentarhanopettajan työhön. Myös lastenhoitajat ovat Suomessa erittäin hyvin koulutettuja. Se, kuinka lasten kanssa eri tilanteissa pärjää, riippuu pitkälti ihan persoonasta sekä kokemuksesta. Me perussuomalaiset olemme myös sitä mieltä, että sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto täyden-

nettynä 60 opintopisteen laajuisilla pedagogisilla opinnoilla olisi riittävä koulutus päiväkodin johtajan tehtävään.

Arvoisa puhemies! Kannan syvää huolta sosionomien ja lastenhoitajien asemasta uudistuksen myötä. Siirtymäajoista huolimatta tällä tulee todennäköisesti olemaan negatiivisia vaikutuksia ihmisten työuriin ja mahdollisiin jatkosuunnitelmiin sekä nuorten uravalintoihin. Sosionomeille ja lastenhoitajille on turvattava hyvät jatkokouluttautumismahdollisuudet, jotta he voivat jatkaa työskentelyä alan parissa. Myös osaamisen ja aikaisempien opintojen hyväksiluvun tulee olla reilua. Pelkään pahoin, että uudistus kolahtaa omaan nilkkaan ja työvoiman saanti varhaiskasvatuksen järjestäjille hankaloituu entisestään. Huomauttaisin vielä, että varhaiskasvatuksen kelpoisuusvaatimusten tiukentaminen sotii osaltaan hallituksen linjausta vastaan, kun se on julistanut tehtäväkseen yleisesti kelpoisuusvaatimusten keventämisen.

Kiusaamisen kitkemiseen on panostettava myös varhaiskasvatuksessa. Lasta on suojattava kiusaamiselta, väkivallalta ja muulta häirinnältä. Se on tärkeää. Kiusaamisen ehkäisy huomioidaan laissa, ja tämä on erittäin hyvä asia, ja tästä asiasta täytyy sanoa sitten kiitos tietysti hallitukselle. Varhaiskasvatuksen järjestäjien on puututtava kiusaamiseen nykyistä tiukemmin. Kiusaamisasia pitää huomioida myös varhaiskasvatuksen parissa työskentelevien perus- ja täydennyskoulutuksessa.

Arvoisa puhemies! Pitkän päälle on kuitenkin olennaista, että varhaiskasvatuksen ryhmäkoot eivät kasva liian suuriksi. Tämä on turvattava, samoin kuin varhaiskasvatuspalvelujen alueellinen tasa-arvo. Myös asiakasmaksujen tason on pysyttävä kohtuullisena. Perussuomalaiset eivät liputa täysin maksuttoman varhaiskasvatuksen puolesta niin kauan kuin valtio joutuu säästökohteita etsimään.

Perussuomalaiset, sivistysvaliokunnan jäsenten edustaja Savion ja allekirjoittaneen myötä, tulevat tekemään muun muassa pykälämuutosesityksiä uuteen varhaiskasvatuslakiin.

Ja vielä lopuksi, arvoisa puhemies, haluan alleviivata, että kaikki varhaiskasvatuksessa työskentelevät tekevät erittäin vastuullista työtä, arvokasta työtä. Naisvaltainen ala varhaiskasvatus on kokonaisuudessaan. Palkkaus on vuosikaudet ollut heikkoa, siihen eivät ammattijärjestöt eivätkä poliittiset puolueet ole pystyneet parannuksia tekemään, vieläkään. — Kiitos.

16.07 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Jatkan siitä, mihin edustaja Elomaa tässä edellä jäi. Uuden varhaiskasvatuslain voimaantulon myötä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia ollaan tiukentamassa varsin tuntuvasti. Valitettavasti tähän lakiehdotukseen sisältyy riski, etteivät kunnat onnistu palkkaamaan jo nyt työvoimapulasta kärsivälle alalle jatkossakaan riittävästi koulutettua henkilökuntaa. Se voi johtaa sijaisuuksien lisääntymiseen ja henkilökunnan vaihtuvuuteen, mikä voi heikentää lasten hyvinvointia ja jopa turvallisuutta. Perussuomalaiset pitävät ehdottoman tärkeänä sitä, että lapsen edun toteutuminen varmistetaan kaikissa oloissa.

Arvoisa puhemies! Vaikka osaamistason nostaminen on yleisesti ottaen hyvin myönteinen kehityssuunta, niin hallitus ei tässä antamassaan varhaiskasvatuslakiesityksessä kuitenkaan noudata hallitusohjelman keskeistä linjausta kelpoisuusvaatimuksia koskevan sääntelyn keventämisestä. Ainakaan pätevyysvaatimuksia ei pitäisi nostaa liiallisesti, kuten nyt uhkaa kuitenkin käydä. Myös koulutuspaikkojen vähyys voi muodostua ongelmaksi, varsinkin kun osaavasta henkilökunnasta on jo nyt monella kasvupaikkakunnalla huu-

tava pula. Se johtuu paljolti myös lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien työn vastuullisuuteen nähden hyvin matalasta palkkatasosta.

Arvoisa puhemies! Esityksen toteutuessa esimerkiksi päiväkodeissa työskentelevien lastenhoitajien määrä vähenisi asiantuntija-arvioiden mukaan jopa 9 000:lla siirtymäkauden aikana. Osin tämä tapahtuisi eläköitymisen kautta, mutta ainakin osaa lastenhoitajista voisi lain toteutuessa uhata myös irtisanominen. Kun otetaan huomioon päiväkotien henkilökunnan jo nyt varsin korkea koulutustaso, ei päiväkotien henkilöstörakennetta koskeva muutos ole kaikilta osin tarkoituksenmukainen. Varsinkin alle 3-vuotiaiden ryhmissä painottuu tulevaisuudessakin käytännön hoitotyö.

Perussuomalaiset ehdottavat korjattavaksi henkilöstön rakennetta koskevaa pykälää siten, että erityisesti alle 3-vuotiaiden ryhmissä mahdollistuisi jatkossakin esimerkiksi yhden varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin sekä kahden lastenhoitajan toiminta. Toteutuessaan tämä ehdotus lieventäisi huomattavasti uudistuksen käytännön toteutukseen liittyviä riskejä.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen myötä niin sanotut koulutukselliset umpiperät voivat muodostua uralla etenemisen esteeksi, ja tämä on vakava ongelma, johon tulee puuttua. Perussuomalaisten näkemysten mukaan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään tulisi voida pätevöityä myös varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuuden saavuttaneen henkilön, joka on suorittanut 60 opintopistettä opettajan pedagogisia opintoja. Myös koulutus- ja täydennyskoulutuspaikkojen riittävyydestä on huolehdittava.

Hallituksen esityksessä edellytys päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään on kelpoisuus laissa tarkoitettuun varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja vähintään kasvatustieteiden maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito. Mielestämme tätäkin kelpoisuusvaatimusta tulisi keventää ehdotetusta. Esimerkiksi 60 opintopisteen opettajan pedagogisilla opinnoilla täydennetyn sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon ja riittävän johtamistaidon tulisi antaa kelpoisuus päiväkodin toiminnasta vastaavan johtajan tehtävään.

Arvoisa puhemies! Erityisen vakavaa huomiota tulee kiinnittää varhaiskasvatuksen ryhmäkokoihin, onhan kyse sekä lasten turvallisuudesta että henkilökunnan jaksamisesta. Hallituksen esityksen mukaan henkilöstömitoituksesta säädettäisiin erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevien osalta, ja heidän kohdallaan ryhmäkoot voisivat siten olla hyvinkin suuria.

Perussuomalaiset katsovat, ettei tällainen ryhmäkokojen mitoitusta koskeva erillinen säätely ole tarpeen osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten osalta, ja esitämme siten kyseistä kirjausta poistettavaksi laista. Teimme myös muutosehdotuksen siitä, ettei päiväkodissa saisi poiketa henkilöstömitoituksesta muutoin kuin äkillisen ja ennakoimattoman syyn ilmetessä toimintapäivän aikana. Mitoituksesta poikkeaminen ei myöskään saisi jatkua kuin kyseisen toimintapäivän loppuun saakka.

Arvoisa puhemies! Kuntien järjestämisvastuulle jäävä varhaiskasvatus eriytyy sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, jos ne siirtyvät maakuntien järjestämisvastuulle, niin kuin nyt näyttää käyvän, kun sote-uudistusta viedään hieman pakollakin eteenpäin. Tämä kaikki voi vaikeuttaa jatkossa esimerkiksi palveluntarjoajien välistä tietojenvaihtoa ja muuta yhteistyötä, mikä tuskin on myöskään lapsen edun mukaista.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset korostavat myös sitä, että sekä kunnallisella että yksityisellä puolella asiakasmaksujen on pysyttävä kohtuullisina. Emme kuitenkaan kan-

nata julkisessa keskustelussa toistuvasti väläyteltyä yleistä maksutonta varhaiskasvatusta, kuten edustaja Elomaa tässä edellä totesi.

Arvoisa puhemies! Tulemme tekemään yksityiskohtaisessa käsittelyssä viisi pykälämuutosehdotusta lakiesityksessä havaitsemiemme epäkohtien korjaamiseksi.

16.14 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys vie kohti tavoitetta tehdä kasvatuksen jatkumo niin, että varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Lakiehdotuksen tavoitteena on vahvistaa henkilöstön osaamista sekä nostaa varhaiskasvatuksen laatua ja vaikuttavuutta.

Nyt säädetään voimassa olevaa lakia selkeämmin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista. Keskeistä on se, että kaikessa varhaiskasvatuksessa, siihen liittyvässä suunnittelussa, päätöksenteossa ja järjestämisessä, on ensisijaisena lapsen etu.

Varhaiskasvatuspalvelujen saavutettavuudella on iso merkitys perheen arjessa. Lapselle pitää mahdollistaa joustava siirtyminen esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Lähikoulupolku on tärkeä lapselle ja perheille. Varhaiskasvatuksen järjestäminen on kuntien vastuulla, mutta näitä palveluja voidaan tarvittaessa täydentää — korostan, täydentää — yksityisten yritysten tarjoamilla varhaiskasvatuspalveluilla. Yksityinen varhaiskasvatus toteutetaan tämän saman lainsäädännön puitteissa. Yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lasten tulee saada yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, jotta yhdenvertaisuus lasten välillä toteutuu.

Arvoisa puhemies! Tutkimustieto varhaisten vuosien ja henkilöstön koulutus- ja osaamistason vaikutuksista varhaiskasvatuksen laatuun lisääntyy koko ajan, ja keskustelu asiasta varmasti jatkuu. Itse asiassa toivon, että se jatkuu.

Valiokunnan kuulemisessa minulle on selvinnyt, että nyt on kuntia, joissa varhaiskasvatuksessa ei ole yhtään varhaiskasvatuksen opettajaa, jolla on vähintään kasvatustieteen kandidaatin tutkinto. Senkin olen prosessin aikana huomannut, että esimerkiksi tietoa varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutustasosta eri kunnissa eri vuosina tai vuosikymmeninä on mahdotonta saada. Kiinnostavaa olisi nimittäin tehdä esimerkiksi alueellista vertailua ja tutkia varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutuksen suhdetta esimerkiksi Pisa-tuloksiin. Tiedämmehän me, että varhaiskasvatuksessa rakentuu pohja matemaattisille valmiuksille, kielen taidoille ja vuorovaikutussuhteille. On siis hyvä, että tämän lain viitoittamana varhaiskasvatusta koskeva, tallennettava tietovaranto myös henkilöstön osalta jatkossa karttuu nykyistä paremmin.

Varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteitten saavuttamisen edellytys on koulutettu ja oikein mitoitettu henkilöstö sekä hyvä johtaminen. Lakiesitys sisältää päiväkodissa tapahtuvan varhaiskasvatuksen osalta tarpeellisia muutoksia henkilöstörakenteeseen sekä henkilöstön kelpoisuuksiin. Poikkeuksellisen pitkä siirtymäaika vuoteen 2030 turvaa nykyisen henkilöstön sekä alalle opiskelevien oikeudet.

Lakiesitys vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua henkilöstön koulutustasoa nostamalla. Laadukas varhaiskasvatus voi toteutua, kun koko henkilöstön tehtävät on määritelty siten, että kunkin koulutus ja osaaminen parhaalla mahdollisella tavalla tukee lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Henkilöstön työnjakoa selkeyttämällä halutaan vahvistaa moniammatillista yhteistyötä. Moniammatillinen henkilöstörakenne mahdollistaa kunkin osaajaryhmän ydinosaamisen hyödyntämisen parhaalla mahdollisella tavalla lapsen eduksi. Korostan, että jokainen tehtävä ja jokainen työ varhaiskasvatuksessa on tärkeä.

Lähetekeskustelussa jo totesimme, että tästä ehdotuksesta puuttuvat erityiset säännökset lapsen tuen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa. Tässä hallituksen esityksessä kerrotaan ja ministerikin äsken vahvisti vielä sen, että tuen kokonaisuudesta varhaiskasvatuksessa aloitetaan erillinen valmistelutyö. Tämä on hyvä asia, ja on syytä toistaa tarve lapsen tukeen ja erityiseen tukeen liittyvien säännösten pikaisesta uudistamisesta. Tämän uudistamisen yhteydessä tulee selkeyttää psykologi- ja kuraattoripalvelujen roolia samoin kuin varhaiskasvatuksen erityisopettajan osallistumista lapsen kasvatukseen. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan tulisi osallistua lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden ja niiden toteuttamisen arvioinnin lisäksi tukea tarvitsevan lapsen kasvatukseen ja ohjaukseen siellä päiväkodissa, päiväkotiryhmässä. Korostan, että mielestäni päiväkodin henkilöstöön tulisi kuulua varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Yksityisten palveluntuottajien tarjoamassa varhaiskasvatuksessa lasten tulee saada yhtä hyvät ja kattavat palvelut kuin kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, ja eri puolilla Suomea tulee saada laadukas varhaiskasvatus, jotta yhdenvertaisuus lasten kesken toteutuu.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatus on yksi osa lapsen ja lapsiperheen palveluja. Yhteiskunnan on pidettävä huolta tästä palvelukokonaisuudesta ja tuotava palvelut lähelle lapsiperheen arkea.

16.19 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tiedämme, että mitä varhemmin ja aikaisemmin ongelmiin puututaan, sitä helpommin ne voidaan korjata. Varhaiskasvatuksessa jo pienelle lapselle varhain annettu tuki on ihan kaikkein vaikuttavinta ja tosiaan helpottaa lapsen myöhempää koulutietä. Varhainen tuki on tosiaan ihan paras sijoitus ja alle kouluikäisille ihan kerta kaikkiaan kaikkein vaikuttavinta.

Täällä aikaisemmassa keskustelussa joku viittasi talouteen, siihen, että ei ole rahaa, mutta kun nimenomaan siihen varhaiseen tukeen sijoitetaan, niin silloin myöskin rahaa säästyy. Oliko se nyt niin, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa jopa miljoona euroa.

Mutta tosiaan, lakiesityksessä ei ole mitään säädöksiä näistä tukeen liittyvistä asioista. Olisi toki tärkeätä, että me saisimme samantyyppisen mallin kuin perusopetuksessa, ja vaikka nyt siis ilmeisesti tätä tullaan selvittämään, niin minua ihmetyttää, että meillä on ollut tässä hallituksella kolme vuotta aikaa tätä asiaa saada tähän mukaan eikä se ole tässä. Tämä olisi tosiaan senkin takia tärkeätä, että kun ne ryhmäkoot ovat niin isot, niin kuin täällä on sanottu, niin tuen antamiseen ei ole muulla tavoin aikaa. Sen takia olisi hyvä, että olisi vaikka niitä psykologeja siellä arjessa auttamassa hankalia tilanteita isossa lapsiryhmässä vähäisen henkilökunnan kanssa.

16.20 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen käytti asiantuntevan puheenvuoron, ja mitä muuta kasvatustieteilijältä, opettajalta, rehtorilta voisi odottaakaan.

Mutta nyt rohkenisin kysyä, kun paikalla ei ole ainuttakaan kokoomuksen kansanedustajaa, voisitteko te avata nyt vähän tätä hallituspuolueitten käsittelyä tämän tärkeän varhaiskasvatuslain osalta. Oppositio on minusta nyt ihan oikeasti käynyt kiinni siitä, ettei kajota subjektiiviseen oikeuteen, ja hallitus ei ole puuttunut ollenkaan tähän ryhmäkokoasiaan. Nämä molemmat ovat tämän lain tärkeimmän tavoitteen, pedagogisen laadun, kan-

nalta ydinkysymyksiä. Yrittikö keskustapuolue tosissaan saada kokoomuksen kantaa muutettua tässä, vai kuka tässä toimi jarrumiehenä? [Sirkka-Liisa Anttila: Hallitusohjelma!]

16.21 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen, niin kuin monet muutkin, nosti esille täysin syystä tämän erityisen tuen mallin luomisen tarpeen päivähoidossa. Onkin hienoa, että tässä nyt ryhdytään erilliseen valmisteluun, vaikka yhdyn niiden edustajien puheenvuoroihin ja näkemyksiin, jotka tässä pikkasen ovat ihmetelleet, miksei tätä sitten ole tehty aikaisemmin, kun tämä tuen tarve ja sen mallin luomisen tarve on tunnustettu jo pitkään.

Mutta ihmettelen vähän sitä, kuinka vaikeata on herätellä keskustelua myöskin tästä varhaiskasvatuksen yksityistämisestä, koska se liittyy aivan suoraan tähän erityisen tuen tarjontaan ja siihen, miten se tällä hetkellä järjestetään. Valiokunta sai tämän lain käsittelyn yhteydessä myöskin tutustua tilastotietoihin siitä, miten lasten, joilla on erityisen tuen tarve tällä hetkellä, hoito ja varhaiskasvatus järjestetään, ja ylivoimaisesti suurin osa on tällä hetkellä kunnallisen varhaiskasvatuksen piirissä. Eli tämän yksityisen palvelutuotannon voimakas lisääntyminen varhaiskasvatuksen kentällä vaikuttaa myöskin lasten yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin saada tarvitsemaansa tukea.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.23 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys, jos nyt ei täydellinen, on kuitenkin monin tavoin varhaiskasvatusta ja myös meidän päättäjien ja koko yhteiskunnan asenneilmapiiriä uudistava ja siten kokonaisuutena kannatettava. Myös henkilökunnan koulutustason nostaminen on tärkeä tavoite. Tällä pyritään siihen, että lasta ja perhettä voidaan entistä paremmin tukea kasvun ja kehityksen haasteissa ja ongelmiin puuttua jo varhaisessa vaiheessa. Kiitosta ansaitsee myös jo aiemmin täällä mainitsemani lapsen äidinkielellä — suomeksi, ruotsiksi ja saamen kielillä ja toivottavasti todellakin valiokunnan lausuman pohjalta myös viittomakielellä — annettavan varhaiskasvatuksen mahdollisuus ja oikeus, joita kunnan velvollisuuksiin kuuluvina nyt tarkennetaan. Toteutuminen tältä osin vaatii seurantaa.

Arvoisa puhemies! Sitä ei kuitenkaan voi lakaista maton alle, että olemme tilanteessa, jossa varhaiskasvatuksesta on leikattu resursseja ja jossa kaikista heikoimmassa asemassa olevat lapset eivät enää pääse tasaveroisesti varhaiskasvatuksen piiriin. Se on ongelmallista. Kun kokopäiväinen oikeus varhaiskasvatukseen on rajattu, ryhmäkokoja on kasvatettu ja henkilöstömitoitusta on heikennetty ja kuitenkin samanaikaisesti halutaan nostaa varhaiskasvatuksen laatua korottamalla työntekijöiden koulutustasoa, on toimissa ja tavoitteissa ilmeinen ristiriita.

Tutkimus painottaa laadukkaan varhaiskasvatuksen merkitystä osana tervettä ja turvallista kasvua. Laadukkaalla ja kohtuullisesti mitoitetulla varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli myös lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien sekä kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisyn näkökulmista. Vasta kun perusta ja resursointi ovat vahvalla pohjalla, on jokaisella varhaiskasvatuksen ammattilaisella kunnollinen mahdollisuus harjoittaa omaa ammattitaitoaan ja olla osa jokaisen lapsen turvallista, hoivaavaa ja pedagogisesti eri ikävaiheet huomioivaa polkua. Tämä ristiriita jää voimaan, ellei hallituksen lakiesitystä näiltä osin korjata.

Arvoisa puhemies! Se, mihin tällä lailla ei korjausta tule ja mikä on siksi oman ratkaisunsa vaativa asia, on lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien palkkaus. Varhaiskasvatuksen opettajan kuukausipalkka on noin 2 300 euroa ja lastenhoitajan noin 2 000 euroa. Palkkaus pitää suhteuttaa työn vaativuuteen. Päiväkoti on paikka, jonka vastuulle me vanhemmat arkipäivinä jätämme kaikkein kalleimpamme. Lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien palkka ei ole oikeassa suhteessa vastuuseen eikä kannusta pysymään varhaiskasvatustyössä. Tähän epäkohtaan ratkaisuja on vielä etsittävä erikseen ja myös tämän salin ulkopuolella.

16.26 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Käytin jo yhden puheenvuoron ja käytin sen ajan siinä yhteydessä tappiin. Muutama tärkeä asia jäi vielä toteamatta.

Puhun nyt erityisesti tästä henkilöstön asemasta ja henkilöstön kelpoisuudesta ja toistan nyt vielä tämän, kun lainaan sivistysvaliokunnan yksimielistä lausetta: ”Valiokunta toteaa, että keskustelua henkilöstörakennepykälästä on osaltaan lisännyt hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen epäonnistunut muotoilu.” Siis epäonnistunut muotoilu. Tähän liittyy se, että tätä varhaiskasvatuslakia ei riittävällä laajuudella ja yhteistyöllä niin sanotun kentän kanssa tehty, toisin kuin esimerkiksi muutama päivä sitten täällä olleen lukiolain kohdalla, ja tämä on sillä tavalla anteeksiantamatonta, koska se herätti päiväkotien henkilöstössä ihan ymmärrettävästi suurta huolta, epätietoisuutta ja epävarmuutta. Sen vuoksi arvostan sitä rehellisyyttä, että sivistysvaliokunta yksimielisesti näin kirjasi — en muista pitkän urani aikana, että olisi selkokielellä sanottu, että epäonnistunut muotoilu. Sen takia tässä asiassa nyt haluan vielä korostaa sitä, että varhaiskasvatusta nyt tässä muutostilanteessa on erityisesti kehitettävä yhdessä eri henkilöstöryhmiä kuunnellen ja mukaan ottaen.

Koulutettujen ammattilaisten osaaminen, niin sosionomien kuin lastenhoitajienkin, on saatava parhaaseen käyttöön lasten kasvun ja perheiden tueksi, totta kai lastentarhanopettajan koulutuksen saaneita unohtamatta, päinvastoin. On olennaista huomata, että me tulemme tarvitsemaan jatkossa enemmän henkilöstöä alalle, jos varhaiskasvatuksen osallistumisaste tavoitteitten mukaisesti nousee, eli se on nyt noin 75 prosenttia ja tavoite on tämä eurooppalainen taso, jolloin mennään 90—95 prosenttiin. Kaikkien henkilöstöryhmien panosta siis tarvitaan, ja se on hyvä periaatteellisena seikkana tunnistaa. Sosiaalidemokraattien mielestä on tärkeää, että pedagogisen osaamisen lisäksi varhaiskasvatuksessa on myös yhteiskunnallista ja sosiaalialan osaamista, sillä varhaiskasvatus ei ole pelkästään lasten kanssa toimimista, vaan mukana on koko perhe ja sen tarpeet. Korostamme siis tätä educare-mallia, missä opetus, kasvatus ja hoito muodostavat tällaisen toiminnallisen kokonaisuuden.

Sitten lain käsittelyn aikana ja sitä ennen, arvoisa puhemies, tämä päiväkodin johtajan asema herätti paljon huomiota. Siis niillä sosionomitaustaisilla, joilla se pätevyys nyt on, se säilyy, mutta tämä lakiesitys lähti siitä, että tämän muutoksen jälkeen heidän tulee sosionomitutkinnon lisäksi ja jälkeen suorittaa kasvatustieteitten maisteritutkinto — aivan käsittämätön esitys ja johtopäätös — ja sen takia nyt olemme tehneet ihan pykälämuutosesityksen siitä, että kaikille, joilla on kelpoisuus toimia varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävissä, tulee lisäkoulutuksella turvata myös mahdollisuus toimia päiväkodin johtajan tehtävissä. Tässä yhteydessä nyt sitten on asiantuntijakuulemisen pohjalta päädytty tämmöisiin pedagogisiin lisäopintoihin, jotka ovat 60 opintopistettä, mikä on tavallaan sekä realistista, järkevää että toteuttamiskelpoista.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi vielä tästä lastenhoitajien työllisyyden turvaamisesta. Se on tärkeää pitkällä aikavälillä varmaan — riippuu nyt vähän siitä, mitä tässä niin sanotussa sote-uudistuksessa tapahtuu. Lastenhoitajien asemaan tulee kiinnittää merkittävästi huomiota ja turvata myös heille sitten tämä jatko-opinto- ja -koulutusmahdollisuus. Ylipäätänsä tässä hallituksen esityksessä ei analysoida ammatillisten koulutusten kehittämismahdollisuuksia. Henkilöstön pedagogista osaamista tulisi kehittää myös ammatillisten tutkintojen sisältöjä päivittämällä sekä henkilöstön täydennyskoulutuksella. Vastikään uudistettu kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto on esimerkki pedagogisesti kunnianhimoisesta tutkinnosta, jossa on huomioitu aiempien lakimuutosten edellyttämät osaamisvaatimukset.

On merkille pantavaa, että tämä lakiesitys ei tunnistanut riittävästi lastenhoitajien ja sosionomien ammatillista osaamista. Ammatillisen koulutuspolun valinneet ja työhönsä sitoutuneet lastenhoitajat ja sosionomit ovat myös pedagogiikan ja hoivan ammattilaisia. Vaikka varhaiskasvatuksen henkilöstön työtehtäviä ohjaa heidän taustakoulutuksensa ja erityisosaamisensa, varhaiskasvatuksen käytännössä tehtävät eivät eriydy jäykästi. Päiväkodin arjessa hoiva ja pedagogiikka kulkevat käsi kädessä. Hoivan arvo ja hoivaan liittyvän osaamisen merkitys tulisi huomioida varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillista osaamista käsittelevän lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä.

16.33 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Jatkan samasta aiheesta, koska minullakin aika loppui edellisen puheenvuoron yhteydessä ennen kuin pääsin tähän henkilöstöpolitiikkaan ja siihen osuuteen tästä esityksestä.

Kuten tässä on kuultu monissa puheenvuoroissa, tämä lakiesitys on saanut sekä lastenhoitajat että sosionomitaustaiset lastentarhanopettajat huolestumaan omasta asemastaan tulevaisuudessa, ja vaikka tämä tavoite koulutustason nostosta on sellainen, jonka jaan ja allekirjoitan, on pakko sanoa, että tältä osin tässä hallituksen lakiesityksessä on aika monta sellaista kohtaa, jotka olisi ollut mahdollista korjata. Siten olisi myöskin tultu vastaan ja vastattu eri henkilöstöryhmien edustajien huoliin paljon paremmin kuin nyt tehtiin, minkä lisäksi on tietenkin äärimmäisen valitettavaa, että tämä hallituksen esityksessä oleva ristiriita perusteluiden ja pykälien välillä myöskin aiheutti epäselvyyttä ihmisten kelpoisuuksista tässä muutosvaiheen aikana ja sen jälkeen.

Keskeisimmät ongelmat minun nähdäkseni ovat seuraavat: Hallitus ei ole vastannut erityisesti lastenhoitajien täysin aiheellisiin huoliin oman työuransa tulevaisuudesta ja siitä, miten lastenhoitajien osalta sitten käy sen jälkeen, kun tämä siirtymäaika on ohi. Sosionomien huoliin sen suhteen, mikä heidän roolinsa on tässä kolmijakoisessa uudessa henkilöstörakenteessa, olisi myöskin ollut mahdollista vastata paljon nykyistä tehokkaammin. Nyt tämä esitys ei pidä sisällään esimerkiksi varsinaista kiintiötä varhaiskasvatuksen sosionomeille lainkaan, vaan ainoastaan varhaiskasvatuksen opettajien kohdalla tämä on selvästi avattu laissa. Ja kolmantena selkeänä epäkohtana on tämä tiukka pätevyysrajaus, joka nyt on tehty päiväkodin johtajan kelpoisuuden osalta ja jossa mielestäni aivan turhaan luodaan tämmöinen ammatillinen umpiperä näiden sosionomitaustaisten lastentarhanopettajien ja tulevien varhaiskasvatuksen sosionomien osalta.

Vasemmistoliitto on omissa varhaiskasvatuslinjauksissaan esittänyt henkilöstörakenteeksi 1+1+1-mallia, eli me tuemme siis tavoitetta nostaa henkilöstön koulutustasoa ja lisätä erityisesti yliopistokoulutettujen lastentarhanopettajien osuutta. Meille tämä kuitenkin tarkoittaa mallia, jossa päiväkodissa työskentelevistä yhdellä kolmasosalla olisi kasva-

tustieteiden tutkinto, yhdellä kolmasosalla sosionomitutkinto ja yhdellä kolmasosalla soveltuva sosiaali- ja terveysalan tai kasvatusalan tutkinto, kuten lähihoitajan tai lastenohjaajan tutkinto. Tätä kolmeen eri tutkintoon pohjautuvaa henkilöstörakennetta ehdotamme selvästi avattavaksi laissa pykäläehdotuksen muodossa. Meidän linjauksemme henkilöstörakenteeksi ja moniammatilliseksi tiimiksi lähtee siis siitä, että sekä sosionomin että kandin koulutusten ominaispiirteet ja parhaat puolet on saatava nykyistä paremmin käyttöön unohtamatta lastenhoitajien tärkeää panosta. Meidän tarkoituksenamme ei ole rakentaa hierarkioita eikä vastakkainasetteluja vaan tuoda jokaisen osaaminen ja erilaisten koulutusten tärkeät ominaispiirteet esiin, samalla kun varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa painotetaan vahvemmin ja koulutustasoa nostetaan.

Erityinen ongelma tässä hallituksen esityksessä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteeksi on, kuten mainitsin, että siinä ei ole riittävästi arvioitu henkilöstörakenteen muutoksen vaikutuksia lastenhoitajien työllisyyteen. Lastenhoitajien määrän arvioidaan lakiesityksessä vähenevän 9 000 henkilön verran, mutta tarkempi analyysi vähennyksen vaikutuksista puuttuu. Eläköityminen ei yksinään ratkaise lastenhoitajien työllisyyteen liittyviä kysymyksiä, erityisesti jos sote- ja maakuntauudistus toteutuu, ja tämän lain käsittelyn yhteydessä on siis erityisesti nostettu esille huoli siitä, että tämän siirtymäajan aikana kunnissa joudutaan edelleen rekrytoimaan lastenhoitajia johtuen siitä, että koulutusmäärien lisääminen ja ikään kuin sen kautta vastaaminen tähän uuteen henkilöstörakenteeseen kuitenkin tulee tapahtumaan melko hitaasti, ja silloin on olemassa riski, että lastenhoitajia jää työttömäksi tämän siirtymäkauden jälkeen. Mikäli sote- ja maakuntauudistus toteutuu, se tarkoittaa, että näille mahdollisesti työttömäksi jääneille lastenhoitajille ei enää ole osoittaa korvaavaa koulutustaustaa vastaavaa työtä kunnan organisaatiossa, vaan silloin nämä työtehtävät ovat siirtyneet toisen organisaation alaisuuteen. Me näemme siksi tärkeänä, että lastenhoitajille räätälöidään oma muutosturva esimerkiksi jatkokouluttautumisen helpottamiseksi, koska muuten tämä lakiesitys tosiaan saattaa johtaa lastenhoitajien irtisanomisiin ja työttömyyteen. Meiltä tulee tästä lausumaehdotus lain toisen käsittelyn yhteydessä, mutta olisin kyllä toivonut, että myöskin ministeriön suunnasta olisi selvästi tehty ulostulo tavallaan lastenhoitajille räätälöidyistä ratkaisuista näiden huolien hälventämiseksi.

Lakiesityksessä toiminnasta vastaavan päiväkodin johtajan kelpoisuusvaatimuksena on kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja lisäksi vähintään kasvatustieteiden maisterin tutkinto sekä riittävä johtamistaito. Esityksessä ei perustella, miksi ylempi ammattikorkeakoulututkinto rajataan pois päiväkodin johtajan kelpoisuudesta, vaikka tutkinto antaa valmiudet johtajana toimimiseen, ja läpi tämän asiantuntijalausuntokierroksen, joka nyt on järjestetty tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä, en ole kuullut mitään vakuuttavia perusteluita sille, miksi tätä pätevyysvaatimusta olisi tarpeen rajata näin tiukkaan, että se tosiaan edellyttää erillisen kasvatustieteiden maisterin tutkinnon suorittamista. Tietoa siitä, miten tämä on mahdollista eri korkeakouluissa, ei myöskään ole riittävästi. Joissakin korkeakouluissa on mahdollista AMK-tutkinnolla suoraan aloittaa maisteritutkinnon opiskeluja, mutta ei suinkaan kaikissa, eli joissakin korkeakouluissa edellytetään, että suoritetaan kandin plus maisterin tutkinto kokonaisuudessaan, mikä sitten taas edellyttää hyvin monta lisäopiskeluvuotta. [Jukka Gustafsson: Tärkeä havainto!] Tämä rajaus siis tarkoittaa käytännössä myös sosionomien urakehityksen vaikeuttamista, sillä ammattikorkeakouluista valmistuneiden on käytännössä hyvin hankalaa päästä opiskelemaan kasvatustieteiden maisteriksi. Meidän näkemyksemme mukaan johtajan kelpoi-

suus pitäisi olla sekä kasvatustieteiden maistereilla että YAMK-tutkinnon suorittaneilla sosionomeilla, ja tulemme tekemään tästäkin pykälämuutosehdotuksen.

16.41 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafsson ja edustaja Andersson ovat ottaneet esille henkilöstön kelpoisuusvaatimuksen, ja täytyy sanoa, että paljonhan siitä postia saimme, ja ihan hyvä, että valiokunta ihan rehellisesti oli kirjoittanut sinne perustelutekstiin, että tämä oli vähän huonosti informoitukin tämä asia. Nimittäin kyllähän se postin määrä sitten väheni, kun ihmiset tiesivät, että ei tässä ihan niin isoista asioista ole kysymys eli että aiemmin hankittu kelpoisuus säilyy lakimuutoksessa ja kaikki nykyiset lastentarhanopettajat, jotka voivat olla siis koulutukseltaan kasvatustieteilijöitä tai sosionomeja, saavat varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuuden. Mutta toki erilaisia oppimispolkuja täytyy sitten jatkossa löytyä niin, että halukkaat pääsevät haluamiinsa tehtäviin.

Edustaja Gustafsson nosti esille myöskin subjektiivisen päivähoito-oikeuden, joka ei tietenkään ole tämän lainsäädännön asia, mutta haluan todeta, että jokaisella suomalaisella lapsella on oikeus 20 tunnin subjektiiviseen päivähoitoon, mutta niillä lapsilla, joilla vanhemmat ja esimerkiksi sisarukset ovat kotona, on oikeus nyt entistä paremmin myöskin omiin vanhempiinsa. Sosiaalisin perusteinhan toki sitten täysipäivähoitoakin saa.

Hyvä, että valiokunta oli tehnyt ponnen henkilöstömitoitusasiasta.

Tämä lainsäädäntöhanke on erityisen hyvä siltä osin, että lapsen etu on nostettu keskiöön ja lasta suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Mielestäni on erittäin hyvä se, että tietosuojanormit päivitetään siten, että tieto kulkee. Me kaikki varmasti olemme saaneet yhteydenottoja siitä, miten tämä tiedon kulkeminen on kömpelöä.

Erittäin hyvä asia on se, että kokonaisuutena ajattelemme niin, että osaamisen tasoa nostamalla voimme nostaa tulevaisuuden lasten osaamista sitten omassa elämässään ja työelämässä. Se on Suomelle etu.

16.43 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on outoa, että hallituspuolueiden edustajat yrittävät luoda sellaista kuvaa, että subjektiiviselle päivähoito-oikeudelle ei muka olisi tapahtunut mitään, että kaikilla lapsilla on aivan yhtäläinen oikeus subjektiiviseen päivähoitoon, koska tosiasia on se, että lapset eivät enää ole yhdenvertaisessa asemassa, mitä tulee päivähoito-oikeuteen, tämän hallituksen tekemän heikennyksen jälkeen, eli se, kuinka laaja oikeus on päivähoitoon, varhaiskasvatukseen, riippuu nykyään vanhempien työmarkkina-asemasta. Jos tätä laajempaa oikeutta sitten haluaa, niin pitää erikseen perustella, miksi on tuen tarpeessa.

Haluan edustaja Kalmarille siltä osin vielä todeta, että näitä epäselvyyksiä, jotka liittyivät kelpoisuuksiin ja jotka siis johtuivat heikosta valmistelusta, saatiin kuitenkin aika nopeasti selkeytettyä, mutta tässä on monta muuta asiaa, jotka jäivät tähän lakiesitykseen ja jotka liittyvät muun muassa päiväkodinjohtajan kelpoisuuteen ja lastenhoitajien työllisyystilanteeseen, mihin ei tullut mitään ratkaisua tämän lain käsittelyn yhteydessä, mikä kyllä edelleen herättää huolta ja kriittisiä kommentteja henkilöstöryhmissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.44 **Sirkka-Liisa Anttila kesk:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuslaki kokoaa, kuten täällä on jo todettukin, yhteen säädökset. Laki lähtee lasten edusta ja tavoittelee varhaiskasvatuksen laadun parantamista. Laadun parantamisen yhtenä tärkeimpänä välineenä on esityksessä henkilöstön koulutustason nosto vähintään yliopistotason kandidaatin tutkintoon. Tämä päätös, vaikkakin kymmenen vuoden siirtymäajalla, on otettu päiväkodeissa tyrmistyneenä vastaan. Olen saanut siitä palautetta aika paljon. Se on vaikuttanut työskentelyilmapiiriin, se pitää minusta sanoa ihan rehellisesti.

Valiokunnan mietinnössä kuitenkin edellytetään sen kohdissa 6 ja 7, että valtioneuvosto huolehtii jatkossa ja varmistaa muutoksen aikana ja sen jälkeenkin varhaiskasvatuksen henkilöstön mahdollisuuksista edetä urallaan kattavan ja ajallisesti tehokkaan täydennys- ja jatkokoulutuksen myötä. Tärkeintä nyt on se, että heille, jotka haluavat tämän tutkinnon nostaa omalta osaltaan, täytyy olla siihen käytännössä myöskin mahdollisuus eikä se saa olla koulutuspaikoista kiinni.

Muistutan siitä, että sosiaalihuollossa tehtiin vastaavanlainen pätevyystason nosto, ja nyt me tiedämme, mitä siitä on seurannut. Lastensuojelussa on jouduttu turvautumaan epäpäteviin sijaisiin, ja pelkään, että tässä kohtaa, jos ei koulutuksesta riittävästi huolehdita, ollaan samanlaisen virheen kanssa tekemisissä. Meillä on aivan huutava pula pätevistä sosiaalihuoltajista tänä päivänä.

Henkilöstön saatavuuteen vaikuttaa luonnollisesti palkkauksen taso. Varmasti tässä salissa olemme kaikki samaa mieltä, että työ on erittäin vaativaa varhaiskasvatuksessa ja sen pitäisi myöskin palkkatasossa näkyä.

Edustaja Eija Nivala omassa erinomaisessa neitsytpuheenvuorossaan käsitteli päiväkotien toiminnasta annettua Opetushallituksen ohjetta. Niiden ohjeiden tulkinnassa on nyt kuitenkin ollut ongelmia. Seurakunnat tekevät luonnollisesti yhteistyötä niiden päiväkotilasten kanssa, jotka kuuluvat seurakuntaan ja joiden vanhemmat ovat antaneet siihen luvan. Ihmisen henkinen kasvu on erittäin tärkeä asia ja osa jokaisen lapsen kasvatusta. Siksi tämä tulkinnanvaraisuus, joka nyt on ilmennyt käytännössä, pitäisi poistaa ohjeita selkeyttämällä, että tilanne ei sitä kautta olisi ongelma.

Vastauspuheenvuoroa yritin saada, mutta kun en saanut, niin vastaan nyt tässä edustaja Elorannan esittämiin näkökulmiin. Varhaiskasvatukseen osallistuu Suomessa yli 4-vuotiaista alle 70 prosenttia, totesi edustaja Eloranta. Se on ihan totta. Samalla edustaja Eloranta vertasi Ruotsiin tilannetta, Ruotsissa yli 90 prosenttia. Nyt kuitenkin täytyy muistaa, että Ruotsissa ja Suomessa perhe- ja työelämän yhteensovittamisessa on erittäin suuri ero. Se on Ruotsissa huomattavasti joustavampaa, ja myöskin osa-aikatyön tekeminen on joustavampaa, eli sitä kautta nämä eivät ole vertailukelpoisia. Meidän pitää tehdä myöskin perhevapaauudistus, jonka jälkeen me voisimme olla samalla viivalla.

Sitten haluaisin nostaa tässä yhteydessä esiin sen, mitä eduskunnan tarkastusvaliokunta viime vaalikaudella hyvin perusteellisesti käsitteli, ja se on se, mihin johtavat ja mistä johtuvat syrjäytymisongelmat. Lasten kohdallahan huostaanotot ovat valitettavasti kasvussa. Tänä päivänä ainakin omalta paikkakunnaltani tiedän sen. Nyt pitäisi myöskin päiväkodeissa jatkossa kyetä tiedostamaan riittävän aikaisessa vaiheessa se, onko lapsen kohdalla kotona ongelmia, ja sitä kautta ennalta ehkäisemään näitä mahdollisia huostaanottotapauksia.

Tässä meillä on aika iso sarka kuokittavaksi, ja kyllä sen tärkeimmän havainnon kykenee lasten kohdalla omien vanhempien lisäksi luonnollisesti tekemään varhaiskasvatuksen henkilökunta. Tässä pitäisi nyt luoda semmoinen toimiva järjestelmä, ja siksi vähän pel-

kään nyt, kun sote-uudistuksen kautta tietyt asiat pirstaloituvat, saammeko me tässä sen riittävän hyvän koordinaation, että tämä järjestelmä toimii, että kun varhaisen puuttumisen tilanne ja tarve huomataan siellä varhaiskasvatuksen piirissä, löytyy sitten myöskin niitä kodinhoitajia ja vastaavia, jotka kykenevät sen perheen tilanteen ottamaan ratkaistavaksi. Silloin voidaan estää kalliita, 140 000 euroa vuodessa maksavia laitossijoituksia. [Jukka Gustafsson: Puhemies, saanko tähän lyhyesti?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuoro, edustaja Gustafsson.

16.49 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Erityisesti kiitän sen takia, että kun edustaja Anttila lopuksi puhui tästä huostaan otettujen lasten lukumäärän kasvusta ja ylipäätänsä siitä, miten siihen pitäisi varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa, neuvolatoiminnan tarkastuksienkin yhteydessä paljon enemmän puuttua ja kajota, niin en nyt malta tässä yhteydessä olla toteamatta sitä, että kun valiokunnassa kuunneltiin asiantuntijoita, muun muassa Psykologiliiton edustajaa, niin sen takia me nyt esitämme myöskin pykälämuutosta. Meillä on tämäntyyppistä palvelua peruskoulussa, ja kuinka tärkeitä tällaisen psykologinkin havainnot ja palvelut voisivat varhaiskasvatuksessakin olla — näin vähän vapaammin sanottuna uskoisin näin, että hyvä psykologi hankkisi palkkansa moninkertaisesti takaisin, kun me tiedämme, kuinka paljon huostaanotot maksavat.

16.51 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Gustafsson puuttui tärkeään asiaan, ja sitä nimenomaan omassa puheenvuorossani tarkoitin, että koska neuvolatoiminta tulee sote-puolelle — eli kun tämä ketju pirstaloituu — meidän pitää pystyä nyt jatkossa huolehtimaan siitä, että se järjestelmä toimii tosiaan sieltä neuvolasta, varhaiskasvatuksesta, koulusta ja että sitten ne viestit tulevat riittävän ajoissa. Ja siihen tietysti psykologi voisi olla ihan hyvä, mutta meidän pitää kaikkien kulkea silmät ja korvat auki, kun me näemme tilanteita, ja puuttua niihin. Tämän päivän yhteiskunnassa me olemme aivan liian välinpitämättömiä toinen toisistamme.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.51 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Olemme tietysti puhuneet aika pitkään tässä, mutta vielä muutama huomio:

Elikkä tämä 36 §. Itse olen kannattanut tätä lisäystä, joka on tehty ja jossa todetaan: ”Tilapäinen ja lyhytaikainen ryhmäkokojen ylitys ei saa olla jatkuvaa eikä päivittäistä. Se ei voi myöskään kestää koko toimintapäivän ajan.” Ja tämä 36 § määrittelee siis päiväkodin mitoituksesta poikkeamista. Ja minun mielestäni, jos puhutaan laadusta ja henkilöstön jaksamisesta ja koko sen ryhmän ja lasten viihtyvyydestä, tämä on äärimmäisen tärkeä pykälämuutos, ja tätä olen tukenut vahvasti valiokunnassa.

Mitä tulee näihin varhaiskasvatuksen sosionomeihin, olen samaa mieltä siitä, että tarkempi työn kuvaus olisi pitänyt olla tässä hallituksen esityksessä, koska se olisi varmasti hälventänyt ainakin osittain näitä pelkoja, jotka liittyvät tähän lakiehdotukseen.

Sitten olen edustaja Gustafssonin kanssa samaa mieltä siitä, että tässä täydennyskoulutuksessa meidän täytyy löytää tasapaino. Tietysti laatu ja sisältö ovat todella tärkeitä, mutta sen pitää olla myös kohtuullista, sellaista, missä huomioidaan aikaisempi osaaminen ja

se kokemus, mitä on. Ja tätä minun mielestäni tulee seurata todella tarkoin, ettei tämä johda epätarkoituksenmukaisiin koulutuspolkuihin, esimerkiksi sosionomien kohdalla, minkä edustaja Gustafsson täällä mainitsi. Se ei palvele ketään, eikä se palvele myöskään laatua varhaiskasvatuksessa.

Sitten haluaisin vain tukea tätä, mitä edustaja Anttila puhui perhevapaauudistuksista. Hän ehti lähteä nyt, mutta aivan olennaista on, jos puhutaan perheiden hyvinvoinnista, se, että meidän täytyy päästä tekemään perhevapaauudistusta.

Mitä tulee näihin erilaisiin tukimuotoihin, niin varmasti tänä päivänä olemme laskeneet sen varaan, että neuvolat hoitavat tätä tukea, että jos perhe tarvitsee monipuolista tukea, psykologipalveluita tai muuta, niin neuvolat huolehtivat tästä. Mutta minun mielestäni meidän täytyy jatkossa ajatella toisin, ja tämä monipuolinen tuki tulee kytkeä varhaiskasvatuspalveluihin, tähän kokonaisuuteen. Se vahvistaa laatua ja myös lasten ja perheiden asemaa ja suojaa.

16.54 **Antti Kurvinen kesk:** Herra puhemies! Olemme täällä tänään käsitelleet hyvin laajasti uutta varhaiskasvatuslaista laadittua mietintöä, joka tulee todennäköisesti tässä lähipäivinä myös voimassaolevaksi lainsäädännöksi.

Oman puheenvuoroni alkuun minun täytyy vielä itsekin kiittää äärettömän kokenutta, Suomen historian kokeneinta naisparlamentaarikkoa Sirkka-Liisa Anttilaa erittäin osaavasta, näkemyksellisestä ja sanoisinko sydämensivistyneestä puheenvuorosta. Siinä kuuluivat sekä pitkä parlamentaarinen kokemus että vahva elämänkokemus — vahva naisvaikuttaja ja myös vahva äiti, isoäiti. Voin allekirjoittaa ne kaikki sanat siitä, miten meidän pitäisi pyrkiä siihen, että koko kylä kasvattaa, ja kantaa huolta ennen kaikkia omista lapsistamme, mutta sitten kyllä niistä naapurin ja lähiympäristön lapsistakin. Se on se ainut keino, millä me saamme kuriin vaikkapa näitä huostaanottoja, joita epidemianomaisesti on Suomessa nykyaikana.

Arvoisa puhemies! Tämä uusi varhaiskasvatuslakiesitys on erittäin merkittävä säädös. Voisi sanoa, että tämä on tietyllä tapaa kivijalkalaki, sellainen laki, joka käytännössä koskettaa jos ei jokaista suomalaista, niin jokaisen suomalaisen lähipiiriä. Siinä mielessä tässä on sivistysvaliokunta tehnyt erittäin hyvää työtä, kuullut laajasti asiantuntijoita ja valmistellut sellaista lakia, joka toimisi käytännössä siellä päivähoidossa ja lastenhoitopaikoissa. Erityisesti haluan kiittää keskustalaisia sivistysvaliokunnan jäseniä ja valiokunnan puheenjohtaja Tuomo Puumalaa, jotka ovat tässä pyrkineet hyvän hallituksen esityksen pohjalta jalostamaan niitä kipukohtia, joita tämän tuntien keskustelun aikana on käyty läpi. [Jukka Gustafsson: Se ei kyllä erityisen hyvä ollut!]

Tässä keskustelun aikana on noussut esille kyllä ihan tämän lain yksityiskohtien lisäksi tiettyjä aatteellisia tai ideologisia ristiriitoja. Varsinkin, kun kuuntelin korkeasti arvostamani edustaja Anderssonin puheenvuoroja, niin en voi olla miettimättä sitä asiaa, että meillä on varmasti edelleen semmoisia sovittamattomia ristiriitoja liittyen siihen ajatukseen, kenellä kuuluu olla päävastuu lapsen kasvatuksesta ja hoivasta.

Olen ihan samaa mieltä edustaja Anderssonin ja monien muidenkin edustajien kanssa siitä, että jokaisella lapsella pitää olla oikeus varhaiskasvatukseen ja pitää olla mahdollisuus ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti toimia ryhmässä ja oppia niiltä ammattilaisilta ja myös ikätovereiltaan, mutta kyllä minusta — ja väitän, että puhun tässä ihan koko keskustaliikkeen puolesta ja keskustalaisen aatteen puolesta — kuitenkin kaikissa tilanteissa päävastuun lasten kasvatuksesta pitää olla vanhemmilla. Päävastuu pitää olla perheillä, pää-

vastuu pitää aina olla vanhemmilla. Ja kyllähän tämä keskustelu subjektiivisesta päivähoito-oikeudesta, mitä täällä on käyty, lähtee liikkeelle siitä, että jokaisen lapsen pitää päästä muiden kuin omien vanhempien, omien läheisten hoidettavaksi. Ideologisesti en voi kyllä sitä ajattelutapaa allekirjoittaa. Kaikille varhaiskasvatusta, mutta päävastuun pitää olla kyllä vanhemmilla, siitä pitää minun mielestä pitää kiinni, ja siinä mielessä minusta hallitus on tehnyt aivan tervettä politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Yksi tämän lakiesityksen kipukohtia — mistä varmasti eniten on tullut palautetta itselleni ja uskon, että monelle teistä hyvistä edustajatovereistanikin — on ollut tämä sosionomien asema jatkossa varhaiskasvatuksessa ja päiväkotien työntekijöinä. Sosionomikentässä on ollut erittäin paljon suoranaista pelkoa siitä, mitä tämä uusi varhaiskasvatuslaki tarkoittaa heille, mitkä ovat heidän työllistymismahdollisuutensa ja jopa heidän ammatillinen identiteettinsä. Tämä on koettu — kun olen keskustellut heidän kanssaan ja heiltä saanut postia — vähän tämmöisenä heidän ammatillisen osaamisensa nonseleeraamisena tai aliarvioimisena. Se on tietysti harmillinen juttu, ja siinä täytyy katsoa peiliin, onko tässä valmistelussa kaikki mennyt ihan putkeen ja hyvin.

Vähän jäi ehkä harmittamaan se, että ministeri Grahn-Laasonen ei avannut nyt ihan täysin sitä, mikä se sosionomien tilanne jatkossa tulee olemaan tämän lain ollessa voimassa ja mitä ne työskentelymahdollisuudet sitten sosionomeilla ovat. Ainakin maaseutukunnissa nämä sosionomit ovat monelle kunnalle todella tärkeitä, ja he ovat käytännössä oppineet tosi vahvoiksi varhaiskasvatuksen osaajiksi. Se tietysti jäi vähän epäselväksi, mutta ehkä se keskustelun aikana tässä vielä avautuu vähän enemmän.

Puhemies! Täällä jo aikaisemmin muun muassa edustaja Anttila viittasi siihen, että seuraavan vaalikauden suurin kysymys tulee olemaan — tai ei ehkä suurin, mutta suurimpia kysymyksiä — se, miten me uudistamme suomalaisen vanhempainvapaajärjestelmän ja perhevapaajärjestelmän. Olen täysin samaa mieltä monien täällä tänäänkin puhuneiden kanssa siitä, että nykyinen perhevapaasysteemi ei toimi, se ei huomioi perheiden erilaisuutta, se ei tarjoa isille riittävästi mahdollisuuksia olla kotona ja tukea sitä lasta siinä kasvussa hyvään ihmisyyteen ja kunnon kansalaisuuteen. Mutta itse en voi kyllä tukea — ja uskon, että tässäkin puhun useammankin keskustalaisen suulla — sellaisia malleja, joissa jostakin ministeriöstä tai Helsingistä kerrotaan, mikä on se tapa, millä lapsia hoidetaan, milloin äiti on kotona, milloin isä on kotona. Meidän perheemme vain erilaistuvat koko ajan, ja kyllä meillä pitää olla niin varhaiskasvatuksen kuin sitten perhevapaajärjestelmänkin sellainen, että se huomioi nämä kaikki erilaiset perheet. Tuleva perhevapaauudistus pitää toteuttaa ennen kaikkea lapsen ehdoilla: lapsi edellä, lapsen etu edellä, ei työelämän tai elinkeinoelämän etu edellä. Ja luulenpa, että tässäkin meillä on sellainen tietty aatteellinen ristiriita, mistä tullaan vielä monta kertaa debatoimaan tässä salissa.

17.01 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsoin oikein tuosta kuvatekstistä, että edustaja Kurvinen on oikeustieteen maisteri. Edustaja Li Andersson ei ole paikalla mutta kuiskasi lähtiessään korvaani, että olethan, Jukka, paikalla. Ja sen verran nyt kyllä haluan sanoa, nuorehko ja fiksu edustaja Kurvinen, että ei edustaja Andersson ole minun kuulteni koskaan vähätellyt tai sanonut sitä, etteikö lapsen kasvatusvastuu ole vanhemmilla.

Päivähoito-oikeuden rajaamisesta: Siinähän on pohjimmiltaan kysymys siitä, että se laadukas varhaiskasvatusoikeus on lapsen oikeus, jonka tulee olla riippumaton vanhempien

työmarkkina-asemasta. Ja jos tämä sitten on ideologinen kysymys, niin sitten se on, mutta älkää tehkö, edustaja Kurvinen, ideologista kysymystä asiasta, jota ei ole olemassa.

17.02 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! ”Aatteellisia tai ideologisia ristiriitoja”, totesi edustaja Kurvinen. Olen kyllä todella surullinen siitä, että edustajakollegalla on näin harhainen käsitys siitä, minkä takia oppositiopuolueista on puolustettu lapsen oikeutta kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen riippumatta siitä, mikä on hänen vanhempiensa työtilanne tai muu sosioekonominen asema. En ole kuullut näiden keskustelujen aikana kertaakaan kenenkään edustajan tässä talossa puolustavan sellaista näkemystä, jota edustaja Kurvinen esitti perusteluksi vaatimuksille subjektiivisesta varhaiskasvatusoikeudesta kaikille lapsille, eikä sellaista ole ilmennyt tämänkään päivän salikeskustelussa. Tämä ei ole mikään heppoinen asia, tämä on ihan vakava ja tärkeä asia, emmekä me tätä millään aatteellisilla tai ideologisilla seikoilla ole perustelleet.

17.04 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kurvisen erinomaiseen kommenttiin erilaisista perheistä haluaisin kommentoida sen verran, että se on juurikin näin, että meidän täytyy lainsäädännössä ja kaikessa toiminnassa ottaa huomioon erilaiset tilanteet perheissä ja erilaiset muodot. Tämä keskustelu aina tuntuu kärjistyvän siihen, onko se oikea tapa kasvattaa vain siellä kodissa ja perheessä vai onko oikea tapa kasvattaa vain siellä varhaiskasvatuksen piirissä. Toivoisin tällaista keskitien keskustelua tähänkin aiheeseen: kyllähän lapselle ovat tärkeitä molemmat, niin perheen turva kuin myös siellä varhaiskasvatuksessa saatu oppi ja turva, eli molempia tarvitaan. Tämä aina tuntuu hieman kärjistyvän. Siinä mielessä juuri perhevapaauudistus, jonka myös edustajat Kurvinen, Anttila ja Nylander ottivat tuossa esiin, on äärimmäisen tärkeä asia, että sen saamme ensi kaudella aikaiseksi. Otamme nämä kaikki muodot huomioon.

17.05 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ymmärrä, miten nämä asiat ikään kuin sulkevat toisensa pois. Kyllähän vanhemmilla voi olla ja tulee olla päävastuu lapsensa kasvattamisesta, mutta eihän se mitenkään voi sulkea pois sitä, että lapsella olisi oikeus varhaiskasvatukseen enemmän kuin 20 tuntia viikossa. En ymmärrä tätä, miten voidaan perustella, että tämä on ideologinen valinta tai jotain tällaista, koska niin kuin edustaja Kosonen tässä totesi, tarvitaan sekä että. Ja jos edustaja Kurvinen ei usko tähän, että lapsella tulee olla se oikeus varhaiskasvatukseen, niin ehkä hän sitten ymmärtää sen, kun selvitykset osoittavat, että niissä kunnissa, joissa ollaan tehty näitä rajauksia, kustannukset ovat lisääntyneet ja myös byrokratia on lisääntynyt. Tätäkö halutaan?

17.06 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lapsilla on oikeus varhaiskasvatukseen, 20 tunnin oikeus, mutta keskustalle tärkeää on valinnanvapaus. Moni puolue olisi valmis leikkaamaan kotihoidon tukea saadakseen rahoitusta varhaiskasvatukseen ja näin veisi todellista mahdollisuutta niiltä vanhemmilta, jotka haluavat hoitaa lapsiaan kotona, todellista mahdollisuutta tähän hoitomuotoon. Keskustalle on tärkeää, että perheet, jotka yhä moninaistuvat, voivat tehdä valintansa itse omista lähtökohdistaan. Meidän ei tule päättää siitä, milloin kotona on kukakin vanhempi tai voiko kotona olla esimerkiksi isovanhempi hoitamassa lapsia tai haluaako perhe viedä lapsensa päivähoitoon. Usein sama perhe käyttää erilaisia hoitomuotoja eri elämänvaiheessa.

17.07 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä ilmeisesti, kun tämä keskustelu vietiin tämmöiselle arvo- ja asennetasolle, se meni sitten jollakin ihon alle. En tietenkään halua loukata ketään, mutta korjaan ensimmäisenä edustaja Nylanderin kommentin: Minä en ole sanonut, että ei olisi oikeutta varhaiskasvatukseen. [Mikaela Nylander: Enemmän kuin 20 tuntia!] Kysymys, mistä täällä keskustelemme, on se, pitääkö sen oikeuden olla joka päivä, jos molemmat vanhemmat ovat kotona. Mielestäni ei ole kohtuutonta, että otetaan jollakin tavalla huomioon myös vanhempien työmarkkina-asema, mutta meillä on tässä ilmeisesti aika syvä ristiriita, ja väitän, että se ristiriita lähtee kyllä sieltä arvotasolta. [Mikaela Nylander: Kustannukset lisääntyvät!]

Lisäksi meidän pitää miettiä, että kun toistaiseksi ilmeisesti oppositiokaan ei ole löytänyt semmoista rahapajaa tai rahapuuta, mistä löytyy loputtomasti rahaa — ei sieltä karkkiverostakaan varjobudjetteihin löydy loputtomasti — ja kun meillä on huostaanotoissa valtava paine, meillä on paine nuorisopsykiatriassa, lastenpsykiatriassa, tarvitaan koulukuraattoreita, koulupsykologeja, niin satsaammeko me rahaa siihen, jos molemmat vanhemmat ovat kotona, että joka päivä pitää olla mahdollisuus [Puhemies koputtaa] tuoda lapsi päiväkotiin. [Mikaela Nylander: Kustannukset ovat lisääntyneet kunnissa!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro tähän debattiin, edustaja Nylander.

17.08 **Mikaela Nylander r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos. — Monessa kunnassa, missä ollaan toteutettu tätä rajausta, kustannukset ovat nousseet sen takia, että ollaan jouduttu perustamaan lisää ryhmiä, ja silloin voidaan todellakin kyseenalaistaa. Jos edustaja Kurvinen haluaa todellakin panostaa muihin tärkeisiin asioihin ja palvelumuotoihin, niin onko tämä sitten oikea tapa, koska byrokratia on lisääntynyt ja kustannukset ovat nousseet monessa kunnassa? Nämä faktat voidaan ihan tarkistaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on teettänyt selvityksen.

Sitten minä mietin vielä tätä perhevapaauudistusta, kun puhutaan kotihoidosta. Eikö kotihoidon tukea voi korvata osittain sillä, että saadaan pitempiä oikeuksia olla kotona, sekä isä että äiti tai molemmat? [Puhemies koputtaa] Silloin perheet hyötyvät tästä myös taloudellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan vielä muutama vastauspuheenvuoro. Olen ymmärtänyt, että täällä käytiin pitkä debatti jo aikaisemmin. Sain sellaisen viestikapulan, mutta jatketaanpa tätä nyt hetki. — Edustaja Myllykoski, teitä ei tahallisesti unohdeta, ei ketään koskaan, ei teitäkään. Siis nyt on teidän vuoronne.

17.10 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, ettei tule unohdetuksi. — Mutta nyt keskustelu on oikeastaan unohtunut vähän eri asiaan. Ollaan siirrytty kasvatukseen, kun pitäisi puhua varhaiskasvatuksesta, johon liittyy oppimisen edellytysten saaminen jokaiselle lapselle tässä maassa [Raija Vahasalo: No hyvä!] ilman, että sitä on rajoitettu mitenkään, ja siinä on asian clou.

Me tiedämme todellakin, että köyhyys periytyy, ja jos me emme saa niitä lapsia — tämmöisiä oppimishäiriöisiä ihmisiä kuin Jari Myllykoski on — mukaan jo siihen varhaiseen kasvatukseen ja sen oppimisen antamiseen, niin me olemme mahdollistamassa sitä, että on kelkasta putoajia ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen keskeyttäjiä — jos ei meillä jo

heti varhaisessa vaiheessa pystytä näkemään, mitä meillä pitäisi antaa enemmän, jotta me kaikki voisimme tulevaisuudessa olla yhteiskunnalle ammatillisen tai ammattikorkeakoulutuksen kautta käytettävissä olevaa potentiaalia, veronmaksajia tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Katsotaan vielä, onko pyydettyjä vastauspuheenvuoroja. Edustaja Parviaisen, edustaja Vahasalon ja edustaja Kososen nimet ovat täällä vielä vastauspuheenvuorojen kohdalla. — Eivätpä olekaan. Ne ovat varsinaisia pyydettyjä puheenvuoroja. Siis siirrytään puhujalistaan.

17.11 **Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä palaan henkilöstörakenteeseen ja koulutuksiin. Totta on, että siinä oli kyllä hiukan epäonnistunut muotoilu, niin kuin meillä mietinnössä on käytetty sitä termiä. Se tarpeettomasti lisäsi vastakkainasettelua. Itse kyllä tulkitsen niistä viesteistä ja äänistä, mitä tuli, että siinä oli kyllä nyt himpun verran myöskin tahallista halua kärjistää tilannetta eri koulutustaustaisten oman tavoitteen edistämiseksi. Mutta meidän tehtävänähän tässä salissa on muotoilla asiat niin, että me edustamme koko kokonaisuutta ja pyrimme mahdollisimman hyvään.

Edustaja Andersson otti useamman kerran esille tämän Puolangan tapauksen. Itse en tunne siihen liittyviä taustoja enkä halua puhua Puolangan puolesta enkä Puolankaa vastaan, mutta itse kuntapäättäjänä ajattelisin niin, että on tärkeätä säilyttää osa palveluista kunnallisina palveluina ja siihen tuo rikkautta sitten, että on yksityistä varhaiskasvatuspalvelua. Varsinkin nyt tässä tilanteessa, kun koulutuksen arvo kuntapäätösten sisällä kasvaa maakuntaan siirtymisen myötä, minä näkisin erittäin tärkeänä, että on kunnan itse järjestämää varhaiskasvatuspalvelua.

Sitten vielä olen ihan samaa mieltä edustaja Nylanderin kanssa siitä, että on tärkeätä kytkeä nytten nämä palvelut kokonaisuudeksi, eli ihan varmasti kokonaisuus tuo rikkautta siihen. Yksinomaan neuvolapalvelut eivät voi ratkaista tätä tilannetta, vaan tarvitsee olla puheeksiottokykyä kaikissa näissä palveluissa. Nostaisin esille Lapset puheeksi -mallin, jolla selvitetään siinä palvelutoiminnan yhteydessä lapsen tarpeita, niin kuin ennalta ehkäisevä näkökulma edellyttääkin.

17.14 **Raija Vahasalo kok:** Arvoisa puhemies! Vanha laki varhaiskasvatuksesta on siis vuodelta 73, ja tein aikoinani sen kokonaisuudistamisesta lakialoitteen, ja sen allekirjoitti yli 100 edustajaa, ja sitä on tässä vain paikattu pikkuhiljaa. On päästy askel kerrallaan eteenpäin, ja nyt ollaan tilanteessa, jossa viimeinenkin napanuora sosiaali- ja terveysministeriön puolelle katkeaa. Tähän asti on katsottu varhaiskasvatuksen olevan osa sosiaalitoimea, ja nyt se ei ole sitä enää. Ja vähän hämmästelen perustuslakivaliokunnan lausuntoa meille, mistä se lausunto tulee.

Tämä lakiesitys nyt kytkee vahvasti varhaiskasvatuksen lopultakin osaksi koulutusjärjestelmää, sen ensimmäiseksi askeleeksi. Esimerkiksi sana pedagogiikka ei aikanaan löytynyt lainkaan sosiaali- ja terveysministeriön puolella olevasta päivähoitolaista, ja miksi olisikaan löytynyt, koska eihän se puoli sinne sektoriin olisi kuulunutkaan. Lähtökohta on lapsen edun ensisijaisuus. Leikki on lapsen työtä, joten vaikka se on osa koulutusjärjestelmää, ei se tarkoita, että koulua aletaan käymään jo varhain, vaan leikin avulla halutaan tukea lapsen kehitystä ja kasvua ja hyödyntää lapsen oppimisen herkkyyskausia. Ne ovat meillä jääneet kyllä hyödyntämättä. Toinen puoli on se, että kun on haasteita kasvussa ja kehityksessä, niin varhainen puuttuminen niihin jo siellä varhaiskasvatuksen puolella aut-

taa lasta koko elämänikäisen urapolun suhteen, niin että se tulee silloin helpommaksi. Tämä on koko tämän asian ydin. Erityisiä säännöksiä lasten tuesta tullaan toivottavasti tekemään seuraavalla vaalikaudella, koska eihän tämä nyt vielä tässä valmis ole, vaan kyllä tässä vielä on paljon kehittämistä eteenpäin.

Se, että tämä varhaiskasvatus on nyt osana koulutusjärjestelmää, heijastuu väkisinkin myöskin henkilöstön rakenteeseen, jota halutaan nyt selkiyttää ja täsmentää, koska siellä toimitaan viisaasti moniammatillisesti ja niillä henkilöillä, jotka siellä työskentelevät, on hyvin erilainen koulutustausta. Me haluamme, että ne tehtäväkuvat ja toimenkuvat vastaavat henkilöstön koulutusta, sitä osaamista, niin että me saamme henkilöstön osaamisen kaikkein parhaiten käyttöön lapsen eduksi. Joka ikistä tälläkin hetkellä päiväkodissa työskentelevää ammattikuntaa edelleenkin tarvitaan, ja he toimivat siellä täysivertaisina, yhdenvertaisina, tasa-arvoisina, mutta heillä on erilaiset tehtävät, koska tällä hetkellä kaikki ovat tehneet kaikkea, ja silloin ei saada sitä parasta ulos.

Tässä on se erikoisuus, mitä ei ole kyllä aikaisemmin ollut, että nämä siirtymäsäännökset näihin uusiin kelpoisuuksiin ulottuvat jopa vuoteen 2030 asti. Jopa meidän sotemme tulee aikaisemmin kuin tämä. Joka ikisellä, joka nyt opiskelee tai on työssä sillä vakanssilla ja sillä koulutuksella kuin on, jatkuu hamaan tappiin asti se sama pätevyystaso ja sama tehtävä. Tämä kelpoisuuksien muuttaminen koskee nyt ainoastaan heitä, jotka ovat nyt vasta koulunpenkillä, jotka eivät ole vielä siinä iässä, että olisivat valinneet jotakin opiskelua — sitten heille pitää kertoa — joten tämä on reilu peli kaikkien suhteen. Meillä on ollut useita — siis muutaman ainakin muistan tässä — sellaisia kelpoisuustason muutoksia, joissa siirtymäsäännös on ollut vain pari vuotta ja joka ikisen on tarvinnut siinä vaiheessa hankkia uusi kelpoisuus, joten tämä on todella tämmöinen pehmeä malli näissä kelpoisuuksissa.

Sitten täällä on peräänkuulutettu sitä, miksi päiväkodin johtajan pitää olla maisteri. Jos olette lukeneet hallituksen esitystä, niin ainakin täällä yksityiskohtaisissa perusteluissa sanotaan näin: ”Vähimmäiskelpoisuuden asettamista esitetyllä tavalla puoltaa se, että toiminnasta vastaavan johtajan johtotehtäviin sisältyy entistä voimakkaammin päiväkodin varhaiskasvatukseen kuuluvan pedagogiikan ja työntekijöiden pedagogisen osaamisen johtamista ja suunnittelua.” Hän on siis tämmöinen pedagoginen johtaja. Varhaiskasvatuksen sosionomilla on sosiaalialan tutkinto ja kasvatustieteen maisterilla on kasvatustieteellinen tutkinto, joten heillä on vähän erilainen lähtökohta ja näkökulma asiaan. Kumpaakin tarvitaan, ja kummallakin on omat vahvuutensa. Tämä on tärkeä havaita. [Jukka Gustafsson: Kysymyshän on täydennysopinnoista!]

Ja lastenhoitajat ovat erittäin tärkeitä. Lastenhoitajat itse tietävät, että päiväkoti ei pyöri ilman heitä, ja totta kai heidän asemansa pitää turvata. He ovat olleet huolissaan siitä, että heitä ei tarvittaisi enää tulevaisuudessa, mutta se ei pidä paikkaansa. He eläköityvät aika runsaasti tulevina vuosina, mikäli näihin tilastoihin on luottamista, ja varmasti näin on, koska he ovat nyt olemassa siellä töissä. Me tiedämme kyllä sen.

Kaiken kaikkiaan tämä on hyvä lakiesitys, ei kuitenkaan vielä valmis, vaan sitä pitää kehittää eteenpäin, niin kuin kaikkea muutakin. Meidän pitää huomioida se lapsen etu, [Puhemies koputtaa] ja se pidetään tässä koko ajan ensisijaisena.

17.21 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Minulla itselläni on kaksi lasta, ja kokemusperäisenä asiantuntijana voin kertoa ryhmäperhepäiväkodeista, julkisesta ja yksityisestä puolesta ja myös kahden eri kaupungin käytännöistä. Voin myös todeta sen, kuinka arvokasta työtä tuo päiväkotien henkilöstö kaiken aikaa siellä tekee lastemme kanssa ja

kuinka lopulta ihmiset siellä vaikuttavat. Tämä varhaiskasvatuslaki on äärimmäisen tärkeä pedagogiikan noston kannalta, mutta lopulta kuitenkin se syli ja turva näille lapsille on olennaisen tärkeä. He, noin nuoret lapset, eivät opi mitään, jos ei ole turvallinen se ympäristö.

Tämä laki, joka sai meillä sivistysvaliokunnassa aikaan seitsemän lausumaa, on ollut hyvin hyvin ristiriitainen mutta sillä tavalla myös erinomainen suoritus meiltä kaikilta, että olemme nyt tässä vaiheessa ja toivon mukaan kohta sitten pystymme tämän virallistamaan. Tämähän on kuitenkin ollut monien vuosikymmenten saatossa lopulta se tulos, jonka ulos nyt saamme. Tässä näitä huolia on esitetty monienkin puheenvuorojen osalta, ja meidän lausumamme kyllä mielestäni erinomaisesti vastaavat sitten näihin kaikkiin huoliin, mitä siellä asiantuntijakuulemisissakin tuli.

Ensimmäisenä on yhdenvertaisuusnäkökulma, ja edellytämme todellakin, että valtioneuvosto seuraa ja arvioi sitten tämän lain vaikutuksia näiden palveluiden yhdenvertaisuuden kannalta kaikkialla maassa kaikissa väestöryhmissä.

Sitten tästä henkilöstörakenteesta on puhuttu paljon, ja myös täällä erityisesti oppositio on nostanut esiin tämän varhaiskasvatusryhmien henkilöstömitoituksen, jota silloin jouduimme muuttamaan hallitusneuvottelujen takia. Tähän voisin sanoa sen, että tämä näkyy hyvin eri tavalla eri kaupungeissa eli ei voi laittaa yhtäsuuruusmerkkiä siinä, miten isoja lapsiryhmiä kaupungeissa on, vain sillä perusteella, mikä on se suhdeluku, koska on hyvin erilaisia päiväkotitiloja. Se vaikuttaa siihen, millä tavalla lapset pystyvät siellä toimimaan ja millä tavalla myös henkilöstö pystyy toimimaan. Minulla on kokemusta pienen kaupungin suhteen, jossa tämä henkilöstömitoitus on nostettu mutta se tila mahdollistaa sen, että ei ollenkaan tunnu siltä, että siellä olisi ahdasta, mutta sitten taas suuressa kaupungissa tilanne oli aivan päinvastoin. Mutta haasteellinen tämä henkilöstömitoitus kyllä on, se on todettava rehellisesti.

Me edellytämme myös, että henkilöstömitoituksesta poikkeamista ja sitä koskevan säännöksen toimivuutta ja vaikuttavuutta pikaisesti seurataan, koska tälläkin hetkellä eri kaupungeissa tätä jatkuvaa poikkeamista on ollut, ja tästä tein myös kirjallisen kysymyksen joku aika sitten. Vaikka tälläkin hetkellä asiasta on voimassa asetus, ettei suhdeluvusta voisi poiketa jatkuvasti eikä päivittäisesti eikä se saisi kestää koko toimintapäivän ajan vaan sen tulisi olla luonteeltaan lyhytaikaista ja satunnaista, niin silti joissain kunnissa tätä rikotaan. Nyt me olemme nostaneet tämän lausuman asteelle ja vaadimme, että todella sitten ryhdytään tarvittaessa pikaisesti lasten edun takaaviin riittäviin lainsäädäntötoimiin, jotta tätä ei jatkossa tapahdu.

Kolmantena lausumana meillä on tämä varhaiskasvatuksessa tarjottavan tuen sääntelyä vaativa kattavan kokonaisuuden toivomus, josta ministeri Grahn-Laasonenkin jo vastasi, että se on valmistelussa, ja tämän hallituskauden aikana toivotaan, että se sitten myös todella toteutuu.

Neljäntenä meillä on kielikysymys, jossa otamme huomioon viittomakieliset, sekä suomen- että ruotsinkieliset, ja heidän varhaiskasvatuksensa turvaamisen omalla kielellään.

Kolme viimeistä lausumaa koskevat edelleen henkilöstörakennetta, koulutuspaikkojen riittävyyttä ja valmistuvien määrää, jotta seuraamme sitä todella, että tämä 2030-luvulla täysin voimaan tuleva laki sitten pystyy toteutumaan tarvittavalla tavalla. Hyvää tässä laissa on se, että tässä tämä voimaantuloaika on riittävän pitkä näiden tiettyjen osien osalta, jotta todella henkilöstömitoitusta pystytään sitten katsomaan, tuleeko se toteutumaan.

Äärimmäisen tärkeää on myös se, että alueellisesti ja kielellisesti huolehditaan siitä, että näitä varhaiskasvatusopettajia koulutetaan eri puolilla Suomea ja Suomen kaikissa osissa. En voi olla toteamatta sitä asiaa, että tällä hetkellähän koko Itä-Suomessa koulutetaan lastentarhanopettajia Joensuussa, jonne koulutus Savonlinnasta siirrettiin, ja siellä katkaistiin ikävällä tavalla pitkät pitkät perinteet koulutuksesta.

Vielä tuosta viimeisestä lausumasta se, että on erinomaista, että nämä henkilöstön koulutusmahdollisuudet ja mahdollisuudet edetä uralla pyritään turvaamaan.

17.28 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Yritin mahduttaa kaiken vastauspuheenvuorooni, mutta ei — kun olen Hämeessä lapsuuteni asunut, niin jää pikkuisen aina sitten tahti päälle verkkaisuudesta.

Kuitenkin näistä henkilöstön kouluttautumismahdollisuuksista: On hyvä, että ne otetaan tässä erityisesti esille, mutta täytyy vain realistina todeta, että mietintöä antavalla valiokunnalla ei ole budjettivaltaa. Me tiedämme jo tälläkin hetkellä vaikkapa rakennusinsinöörien koulutuksen osalta, että aikuislinjoille haetaan yhdessä nuoriso-opiskelijoiden kanssa. Tämä meidän olisi pitänyt mahdollistaa. Mietintöön olisi pitänyt ottaa ehkä rohkeampi lausunto siitä, että turvaamme aikuiskoulutuspaikkoja siten, että sosionomit saavat riittävän kouluttautumismahdollisuuden. Se olisi ollut tavallaan se. Nyt on hyvää tekstiä, niin kuin pitää ollakin, eli pitää olla mahdollisuuksia tulla sitten vaikka johtajaksi, mutta kouluttautumismahdollisuuksia pitää jo olla niin, että meillä on oikeasti myös aikuispuolella mahdollisuus saada samanlainen opetus, joka mahdollistaa uralla etenemisen. Se olisi ollut erityisen tärkeää vielä tuoda siihen mukaan.

Mutta kun edustaja Nylander sanoi siitä, onko perheneuvola se paikka vai onko se varhaiskasvatus, niin jollakin tavalla minä näen sen kokonaisuutena. Tässä perheneuvolajärjestelmässä, mikä meillä Suomessa esimerkiksi Imatralla on ollut, huostaanottojen määrä on laskenut todella voimakkaasti, kun varhaisen puuttumisen mahdollisuus on tehty. Näkisin noin henkilökohtaisena mielipiteenä, että on ehkä parempi, että se ei ole se paikka, missä vanhemmat kohtaavat päivittäin sitä henkilöä, josta tulee sitten niin sanotusti kantelija, vaan että se tulee sieltä yhdeltä taholta, joka pitää yhdessä huolta perheestä, kun kysymys on tapauksista jo ennen esiopetusta, ja jo silloin oltaisiin mukana tässä, että meillä on tämä perheneuvolajärjestelmä. Olisin vankasti tukemassa etenemistä sen pohjalta.

Me varmasti olemme yhtä mieltä siitä, että juhlavuoden päätös oli oikea ja voidaan sitten tutkimuksen pohjalta todeta näitä asioita, mitkä ovat hyviä kanavia, että me voimme laajentaa tätä ajattelua lasten ja perheiden hyvinvoinnin kannalta.

17.31 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Yritän sanoa lyhyesti asiani.

Minulla on edessäni tässä Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liiton kannanotto eiliseltä päivältä — en tiedä, kuinka laaja jakelu siinä on ollut. Siinä on otsikko ”Yksityistäminen uhkaa varhaiskasvatuksen laatua”, ja sitten he toteavat tässä kannanotossaan seuraavaa: ”SOOL on ihmeissään siitä, että varhaiskasvatuksen yksityistämisestä ei ole käyty laajamuotoista ja rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua esimerkiksi varhaiskasvatuslain uudistuksen yhteydessä. Yksityisen sektorin kasvu varhaiskasvatuspalveluiden tuottajana on päässyt nyt tapahtumaan hiljaisuudessa.”

Täällä varhaiskasvatuslain käsittelyn alkaessa, jolloin opetusministeri oli paikalla, muistaakseni edustaja Li Andersson teki ministerille kysymyksen, johon hän ei vastannut. Kysymys piti sisällään sen, mitä mieltä ministeri on siitä, että Puolangan kunta on päättänyt

yksityistää varhaiskasvatuspalvelunsa kokonaan. Siis ministeri ei vastannut tähän lainkaan.

En nyt halua olla sillä tavalla ideologisesti tiukkapipoinen. Minusta varhaiskasvatuspalveluja on käsitykseni mukaan esimerkiksi Vantaalla ja monissa kaupungeissa, Tampereellakin, [Mikaela Nylander: Porvoossa!] toteutettu pääosin ihan kunniallisesti. Mutta nyt, kun varhaiskasvatuksen ikään kuin tämmöinen tosiasiallinen asema muuttuu ja vahvistuu, ikään kuin tämä pedagoginen, kasvatuksellinen puoli, niin kysyisin, mitä mieltä eduskunta olisi siitä, että Oulun kaupunki on asettanut tavoitteeksi, että yksityisellä varhaiskasvatuksella saa olla vain 35—40 prosentin osuus kunnan varhaiskasvatuslain asiakaspaikoista. Pidän tätä erittäin korkeana.

Minä olen käynyt vuosien, jopa vuosikymmenten mittaan keskustelua paljon esimerkiksi ruotsalaisten sosiaalidemokraattien kanssa, jotka ihastelevat sitä, miten Suomen peruskoulu on kyetty pitämään sillä tavalla kansallisen koulutuspolitiikan sateenvarjon alla, että menet sinä peruskouluun sitten Paraisilla, Vaasassa tai Rovaniemellä, niin se on yhtä laadukas ja hyvä. Ruotsissa on tuhat yksityiskoulua, siellä on systeemit ja oppimistulokset huonot. Meillä Suomessa on säädelty aika tiukasti yksityisten peruskoulujen perustamista. Niitä on joku 60—70, ja ne perustuvat yleensä sitten johonkin pedagogiikkaan, on myöskin kristillisiä kouluja, steineria ja niin edelleen. Hyvä, niitä saa olla näin. Mutta jos nyt tämä varhaiskasvatus siirtyy sillä tavalla irti tällaisesta ikään kuin kansallisesta valvonnasta, seurannasta, arvioinnista ja niin edelleen, niin kyllä tämä tämmöisen syvällisemmän keskustelun paikka on. Pienet lapset, jotka eivät itse kykene suorittamaan ikään kuin laadunvalvontaa tai vastaavaa — yhteiskunnan tulee siitä huolehtia.

Halusin nyt vain käyttää puheenvuoron sen takia, kun tämä SOOLin kannanotto siihen minut innoitti ja on kysymys tärkeästä asiasta, joka nyt jää vähän katveeseen kyllä tämän asian käsittelyn yhteydessä.

17.36 **Raija Vahasalo kok:** Arvoisa puhemies! Nyt minä en ymmärtänyt ollenkaan, mitä edustaja Gustafsson sanoi, [Jukka Gustafsson: Kyllä minä voin vielä käyttää puheenvuoron!] koska kyllä yksityiset päivähoidot ovat ihan samalla lailla yhteiskunnan valvonnassa kuin julkisetkin. Ei niissä ole mitään sellaista eroa.

Mutta halusin tähän edustaja Myllykoskelle puhua, kun hän oli ihan oikeutetusti huolissaan näistä koulutusmääristä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut jo nyt tuhannen aloituspaikan lisäyksistä, ja ne toteutetaan vuosina 2018—2021. On selkeät suunnitelmat ja on määrärahat varattu ja kaikki, niin että se on hoidossa, plus sitten tämä ei riitä tietenkään, vaan sitten meidän pitää myöskin valvoa sitä, että ne jatko-opinnot ja ne polut eteenpäin ovat oikeasti saatavilla, koska meillähän on tämä elinikäinen oppiminen ja meillä ei ole pussinperiä tässä koulutusjärjestelmässä ikinä nykyään. Pitää valvoa sitä, ja valiokunta voi sitä seurata, ja muistan, että aikaisemmin ollaan valiokunnassa seurattukin varsinkin yliopistollista lastentarhanopettajain koulutusta, ovatko ne yliopistot, vaikka ovat autonomisia, järjestäneet sitä koulutusta vai eivätkö ne ole järjestäneet, ja kyllä se on toiminut. Se edellyttää myöskin kansanedustajilta valppautta ja valvontaa tavallaan, että tämä myöskin käytännössä toteutuu. Tämähän se edellytys tietysti on sille, että tämä hyvä laki käytännössä toteutuu.

17.38 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Juuri näin, että nyt ollaan ajateltu niin, että resurssit riittävät, mutta kun se budjettivalta ei ole nyt tässä kohtaa se asia, niin sii-

tä pitää huolehtia. Voin edustajaa kyllä lohduttaa, että aivan varmasti tulemme sen perään katsomaan.

17.38 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Ehdottomasti viimeinen puheenvuoro. Kysyn edustaja Vahasalolta: onko hän ja onko kokoomus sitä mieltä ja onko se kokoomuksen linja nyt sitten, että jos kunnat yksityistävät peruskouluopetuksen — itse rinnastan varhaiskasvatuksen merkityksen hyvin rinnakkaisesti peruskouluun — niin pienet kunnat ja keskisuuret kunnat voivat yksityistää peruskoulut, että tosta noin vaan?

17.39 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässähän on kysymys varhaiskasvatuslaista, ja mikä tärkeintä, tämä laki nyt todella asettaa samat vaatimukset kaikille varhaiskasvatuksen järjestäjille siihen katsomatta, onko kyseessä julkinen vai yksityinen järjestäjä. Ja minusta tähän ei pitäisi sotkea nyt peruskoulukeskustelua, vaan tällä hetkellä on olemassa jo se tilanne, että meillä on julkisia ja yksityisiä varhaiskasvatuksen järjestäjiä, ja sitä kautta on tosi hyvä, että tämä laki tulee toivon mukaan kohta voimaan. Tämä todella selkeyttää järjestäjien lakisääteisiä velvoitteita mutta ei niinkään luo uusia velvollisuuksia kunnille.

17.40 **Raija Vahasalo kok:** Arvoisa puhemies! Täällä nyt häiritsee meikäläistä se, että täällä joka asiassa ja varsinkin tämän lakiesityksen kohdalla halutaan väkisin tehdä vastakkainasetteluja. Yksityinen ja julkinen, eri henkilöstöryhmät ja koulutukset — kaikki laitetaan vastakkain. [Jukka Gustafsson: En minä vaan tämä järjestö, joka on laittanut kannanoton!] Vastakkainasettelun aika on ohi. Kaikki on samanarvoista, kaikkea tarvitaan. Myös julkista tarvitaan ja yksityistäkin tarvitaan. Kaikkea tarvitaan, ja kun on järjestäjänä julkinen taho, niin kuin on, niin sitä myöskin valvotaan.

Ja mitä tulee kouluihin, niin kouluja ei voi noin vain yksityistää, kun se vaatii sen ministeriön luvan, jonka sitten eri tavoilla saa. Päiväkodit ovat kuitenkin yksityisiä, mutta niitä valvotaan ihan samalla tavalla, ja niiltä pitää vaatia ihan se sama kuin julkisiltakin, ei siinä ole mitään eroa. Meilläkin kunnassa yksityisen päiväkodin henkilöstö saa osallistua niihin samoihin koulutuksiin kuin kunnankin väki. Ei tässä vastakkainasettelua saa tehdä millään muotoa. Tehdään nyt yhdessä, tillsammans, niin kuin viime vuoden Suomi 100 -teema oli: ”Yhdessä — Tillsammans”.

17.41 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Itsekin näkisin tämän päivähoidon tai varhaiskasvatuksen järjestämisen — onko se julkista vai yksityistä — kunnan tasolla enemmänkin kysymyksenä siitä, että resurssit ovat järkevästi käytettyjä, ne ryhmät pysyvät järkevän kokoisina ja palveluita on tarjolla ympäri kaupunkia. En ymmärrä, mikä laadullinen ero siinä olisi, niin että yksityinen olisi parempaa tai huonompaa kuin julkinen päivähoito, ja totta kai niitä pitää valvoa samoilla kriteereillä.

En ymmärrä myöskään ajatusta siitä, että varhaiskasvatus tai päivähoito olisi rinnastettavissa peruskouluun, kun kuitenkin päivähoidon pohjimmainen tarkoitus taitaa olla se, että mahdollistetaan vanhempien käyminen töissä, vaikka heillä onkin lapsia. Ja lapset voivat erittäin hyvin olla myöskin ilman päivähoitoa, he voivat olla myös kotihoidossa. Koulu on sitten aivan eri asia, koska siellä on tarkoitus opettaa opetussuunnitelman mukaan erilaisia asioita, joita tarvitaan tässä yhteiskunnassa elämiseen ja pärjäämiseen.

17.42 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Mielestäni tarvitaan sekä julkisia että yksityisiä toimijoita varhaiskasvatuspalveluissa, mutta minun mielestäni täytyy muistaa, että on äärimmäisen tärkeätä, että meillä on samat pelisäännöt, samat kriteerit. Se ei voi olla niin, että poimitaan vain rusinat pullasta ja sitten sanotaan, että ei tälle lapselle, koska on näin ja näin paljon tarvetta tukeen ynnä muuta. Jos ollaan mukana, niin sitten ollaan mukana ihan samoilla säännöillä ja kriteereillä. Mutta molempia tarvitaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.